JUDITA ŠTEMPELOVÁ

Michal Čahoj

Misionár v Indii

slovenskí
saleziánski
misionári

db

Judita Štempelová

Michal Čahoj

Misionár v Indii

slovenskí
saleziánski
misionári

© Judita Štempelová: Michal Čahoj – misionár v Indii

© Vydavateľstvo DON BOSCO 2008

ISBN 978-80-8074-079-5

Úvod

Prv než sa zahĺbime do krátkeho, no veľmi zaujímavého životopisu koadjútora Michala Čahoja, poskytneme čitateľovi širší rámec misie, o rozvoj ktorej, ako uvidíme, sa pričinil svojím krásnym životom. V súčasnosti azda netreba opisovať zemepis ázijského subkontinentu Indie. Na úvod teda stručne predstavíme dejiny Cirkvi v Indii a počiatky saleziánskeho diela, ktoré má svoj pôvod v snoch samotného dona Bosca.

Splnenie veľkého sna

Dejiny pôsobenia saleziánov v regióne sú veľmi bohaté. Už v roku 1875 hovoril don Bosco o Indii ako o jednej z krajín, kam by chcel poslať svojich misionárov. O rok nato medzi misijnými cieľmi spomenul aj Cejlón (dnes Srí Lanka). V tom čase mu Pius IX. ponúkol vikariát v Indii a už o rok neskôr don Bosco napísal donovi Caglierovi do Latinskej Ameriky: *„Pôjdeme prevziať správu apoštolského vikariátu v Mangalúre.“* Naznačil mu aj to, že by mohol byť apoštolským vikárom. Napokon v noci z 9. na 10. apríla 1886 mal don Bosco v Barcelone misionársky sen, ktorý porozprával aj donovi Ruovi a ostatným blízkym saleziánom.

V sne videl ohromné množstvo chlapcov, ktorí pobehovali okolo neho a volali: *„Čakali sme ťa, dlho sme ťa čakali a konečne si tu! Si medzi nami a už sa nám nestratíš!“* On stál uprostred nich ako prikovaný. Ako sa tak na nich pozeral, zbadal medzi nimi veľké stádo oviec, ktoré viedla pastierka. Tá oddelila chlapcov od oviec, postavila sa vedľa dona Bosca a opýtala sa ho: *„Vidíš, čo máš pred sebou?“* On odvetil: *„Vidím.“* Pastierka pokračovala: *„A pamätáš si ešte na sen, ktorý si mal ako deväťročný?“* Potom postavila niekoľkých chlapcov po jeho boku a im aj jemu povedala: *„Pozerajte sa dopredu, do diaľky a čítajte, čo tam vidíte napísané.“* Jeden chlapec prečítal Valparaiso, iný zasa Santiago, ďalší Peking... Vtom pastierka, ktorá zrazu vyzerala ako učiteľka chlapcov, vyhlásila: *„A teraz urobte čiaru medzi Pekingom a Santiagom...“* Potom sa obrátila k donovi Boscovi so slovami: *„Tu vidíš ďalších desať stredísk od stredu Afriky až po Peking. V nich sa budú vychovávať ďalší misionári. Je tam Hongkong, Kalkata... tam všade budú domy, školy a noviciáty.“*

Biskupi pod jurisdikciou padroado (systém, v ktorom pápež vložil vedenie misijnej činnosti pod patronát španielskeho, respektíve portugalského kráľa) v Mylapore na juhu Indie boli nástrojmi v Božích rukách a uviedli saleziánov do tohto regiónu. V roku 1896 Mons. Antonio de Souza Barroso opakovane žiadal dona Ruu, aby poslal saleziánov pracovať do jeho diecézy. Jeho nástupca biskup Teotonio Emanuele

Ribeira Vieira de Castro bol veľkým obdivovateľom dona Bosca. V roku 1885 ho ako mladý kňaz vyhľadal v Turíne, aby si od neho vypýtal požehnanie. Aj preto si po nástupe do biskupskej služby v Mylapore veľmi želal mať vo svojej diecéze saleziánov. Od roku 1901 pravidelne písal donovi Ruovi žiadosti. Ten po splnení určitých podmienok naliehavým prosbám napokon vyhovel a 19. decembra 1904 monsignor De Castro a don Rua podpísali v Turíne formálnu zmluvu. Rozhodlo sa, že saleziáni pôjdu do Tanjore, ktorý vtedy patril do diecézy Mylapore. 5. januára 1906 prišla do Indie prvá skupina piatich saleziánov, ktorú viedol don Giorgio Tomatis, a prevzala pod svoju správu sirotinec i odbornú školu.

Začiatky kresťanstva v Indii

Pôvod kresťanstva v Indii sa datuje do čias svätého apoštola Tomáša, ktorý tu mal pôsobiť v roku 52. Tak o tom učí Sýrsko-malabarská cirkev, ktorá ho považuje za svojho zakladateľa. Veľkým impulzom pre kresťanstvo bol príchod svätého Františka Xaverského v roku 1542 a misionárske aktivity jezuitov. Po potlačení jezuitov v roku 1776 prišli do Indie misionári z Francúzska a vykonávali veľa záslužnej práce pre evanjelizáciu tejto krajiny. Dnes sú v Indii okrem latinskej Cirkvi ešte dve cirkvi v plnom súlade s Katolíckou cirkvou, aj keď majú odlišný obrad, a to Sýrsko-

-malabarská cirkev a Sýrsko-malankarská cirkev. Obe majú svojich arcibiskupov.

Srí Lanka

Už v roku 1505 prišli na ostrov portugalskí kňazi, no evanjelizácia v plnom zmysle slova sa začala v roku 1543. Významné kroky v tejto oblasti sa urobili najmä v sedemnástom storočí s príchodom rôznych misionárskych skupín. Výraznou postavou tohto obdobia bol blahoslavený Giuseppe Vaz, kňaz, ktorý pochádzal z východu Indie z mesta Goa. Ale v druhej polovici tohto storočia (1650 – 1695), keď sa ostrov dostal pod holandskú nadvládu, evanjelizácia narážala na rôzne prekážky. Neskôr, s príchodom Angličanov, sa situácia zlepšila, hoci rôzne faktory aj naďalej brzdili aktivity Cirkvi až do získania nezávislosti krajiny v roku 1947.

Saleziánske dejiny v regióne

Prvá saleziánska výprava pozostávala z troch kňazov, jedného klerika, jedného koadjútora a jedného ašpiranta. Títo štyria Taliani, jeden Belgičan a jeden Francúz sa pod vedením dona Giorgia Tomatisa nalodili 17. decembra 1905 v Janove, aby 5. januára 1906 dorazili do Bombaja a 14. januára 1906 prišli do

svojho misijného pôsobiska v Tanjore. Tam hneď prevzali zodpovednosť za Sirotinec svätého Františka Xaverského a za základnú školu vo farnosti. Po troch týždňoch od svojho príchodu už začali zhromažďovať prvú skupinku spolupracovníkov a rozbehli nedeľné oratórium. Jeho náplňou bola hodina katechizmu, ktorá nasledovala večer po hrách a viedli ju spolupracovníci aj niektorí zo starších mladých. Vo februári toho istého roku začali fungovať aj dve dielne.

Necelé dva roky po príchode saleziánov do Tanjore, 19. novembra 1907, nečakane zomrel don Ernest Vigneron z prvej výpravy. Boh sa však o saleziánov v tejto ťažkej situácii postaral. Don Eugenio Mederlet, saleziánsky misionár z Francúzska, sa na svojej ceste za saleziánmi do Macau zastavil v Indii, kde ho zastihla správa o smrti jeho priateľa Ernesta. Don Rua mu následne poslal telegram, v ktorom ho prosil, aby ostal v Indii namiesto neho.

V roku 1909 don Tomatis opustil misiu v Tanjore a založil nové dielo v Mylapore, ktorý bol vzdialený niekoľko kilometrov od Chennai. Tanjore dostal na starosť don Mederlet. Keď v roku 1925 náhle zomrel don Tomatis, Svätá stolica naliehala na saleziánov, aby sa ujali veľkej misie v Assáme. 13. januára 1922 prišla do Shillongu prvá skupina jedenástich saleziánov (šesť kňazov a päť koadjútorov) pod vedením dona Louisa Mathiasa, ktorý bol menovaný za apoštolského prefekta pre Assám. Od tejto chvíle sa už nik neobzeral späť. V roku 1923 sa v Indii zriadila vizitató-

ria so sídlom v Shillongu a s predstaveným donom Mathiasom. 28. mája 1926 sa z nej stala provincia a z dona Mathiasa prvý provinciál. Za patróna provincie si zvolili svätého apoštola Tomáša.

Kým na severe sa saleziánske dielo rozvíjalo dobrým smerom, na juhu bola situácia celkom iná. Miestny biskup bol saleziánom veľmi naklonený, nie však vikár, ktorý ho zastupoval počas jeho dlhej neprítomnosti kvôli pobytu v Európe. Mimoriadny vizitátor don Pietro Ricaldone sa teda rozhodol stiahnuť saleziánov z Tanjore a Mylaporu a poslať ich do Bombaja a Vellore. V roku 1928 sa misia Nord Arcot so sídlom vo Vellore pričlenila k arcidiecéze Madras, ktorá bola zverená saleziánom. Arcibiskupom sa stal don Mederlet.

V roku 1939 prišli saleziáni zo severu krajiny do Barmy (Mjanmarsko) a začali pracovať v Mandalay, aby sa neskôr v roku 1956 saleziáni z juhu krajiny dostali do Negomba na Srí Lanke.

Misionárska činnosť v prvej polovici dvadsiateho storočia

Od roku 1922 až do druhej svetovej vojny bol príliv zahraničných saleziánov do Indie pravidelný. Po vyhlásení nezávislosti krajiny v roku 1947 to bolo čoraz náročnejšie. Od roku 1906 do roku 1966 prišlo do Indie štyristopäťdesiat saleziánov z rôznych krajín,

najviac z Európy, najmä z Talianska, ale niektorí aj z Austrálie a Ameriky. Prevažná väčšina z nich zomrela v Indii, v mieste svojej misie, iní sa z rôznych dôvodov vrátili do rodnej krajiny. Dnes je v Indii len tridsaťjeden misionárov z cudziny.

Už v začiatkoch saleziánskej kongregácie boli misie jednou z hlavných charakteristík charizmy dona Bosca. V misiách na celom svete sa začínalo s výchovou mladých a cez nich sa misionári dostávali k širokým ľudovým vrstvám. Misie v Indii však majú aj niektoré vlastné špecifiká.

Predovšetkým treba poznamenať, že saleziáni, ktorí šli do Indie, pochádzali z rôznych krajín, čo zvýrazňovalo univerzálnosť Cirkvi. Dôležitým javom bol aj fakt, že so svojou vlasťou udržiavali časté kontakty, a to bolo nielen ekonomickou, ale aj psychologickou pomocou pre rýchly rast misie. Kdekoľvek sa saleziánska misia usadila, bolo badať zlepšenie celého regiónu.

To, že mnohí saleziáni boli koadjútori, malo pre krajinu rozdelenú na kasty a kmene, kde každá kasta má pridelený druh práce, nevídaný význam. Saleziáni-koadjútori pracovali ako špecialisti po boku kňazov, čím vydávali veľmi silné svedectvo o základnej rovnosti všetkých ľudí a poukazovali na kvalitu a hĺbku laikov.

Vďaka tomu bolo ohlasovanie evanjelia a vysluhovanie sviatostí úzko prepojené s výchovou a prácou, a to bolo silným svedectvom o hodnote ľudskej osoby

i práce človeka. Čoskoro sa vďaka misionárskej práci vytvorila široká sieť odborných učilíšť a internátov pre chlapcov i dievčatá, čo veľmi vplývalo na obnovu a otvorenie sa spoločnosti, ktorá už dlhší čas stagnovala a izolovala sa. Bolo to najlepšie svedectvo o hodnote a konkrétnej realizácii evanjelia v spoločnosti.

Zrodil sa pre nebo

Nový mesiac prevracia stranu kalendára. Je 1. júl 1994, navyše prvý piatok. V nemocnici Nazaret v Shillongu v Indii zapisujú odchod misionára slovenského pôvodu do večnosti. Kto by ho tu nepoznal, veď v tejto krajine prežil so svojimi bratmi a sestrami takmer šesťdesiat rokov?! V ostatnom čase navštevoval nemocnicu kvôli zhoršenému zdraviu častejšie. 1. júla sa jeho stav náhle zhoršil, prijal sviatosť pomazania chorých za prítomnosti desiatich spolubratov, ktorí sa za neho modlili, a o 22.40 odovzdal svoju dušu Pánovi. Telesné pozostatky brata Michala preniesli do juniorátu Savio a umiestnili do kaplnky. Otec provinciál Joseph Thelekatt bol hlavným celebrantom zádušnej svätej omše za účasti všetkých obyvateľov domu. Po jej skončení položili telo na stôl, ktorý nádherne vyzdobili saleziánske sestry a novicky z Bellefonte. Potom sa vytvoril nepretržitý rad návštevníkov, ktorí bratovi Michalovi prišli vzdať poslednú úctu: sestry, bratia, kňazi, laici... všetci, čo ho poznali. Svoju úctu prejavili aj traja biskupi z diecéz, v ktorých slúžil.

Prvá nedeľa v mesiaci je vždy spojená s pamiatkou zmŕtvychvstania Pána. 3. júla 1994 sa pri rakve zišlo mnoho národa, ťažko všetkých spočítať. Prišli najmä chlapci z juniorátu Savio, zhromaždili sa okolo teles-

ných pozostatkov, aby dali posledné zbohom bratovi, ktorého považovali za neobyčajného človeka. Bol pre nich človekom pravdy, lásky, činorodých skutkov, človekom, pri ktorom netreba menovať jeho činy. Zišli sa tu ľudia zo širokého územia Assámu, Sonady, Dibrugarhu, Tezpuru, Tury a Shillongu, ale aj z mnohých osád a misijných staníc.

Pohrebnú svätú omšu na obnovenom saleziánskom cintoríne v Laitumkrahe slúžil biskup Abraham Alangimattathil SDB za asistencie Mons. Marenga a vyše päťdesiatich kňazov. Mons. Marengo spomenul, ako sa srdce brata Michala skláňalo k ľuďom. Jeho ruky murovali budovy, stavali kostoly, miesili chlieb i koláče, varili domáce i slovenské jedlá, ale aj tvárnili kov, sústružili drevo, hĺbili studňu... Jeho nohy neúnavne chodili tam, kde bolo treba, a každý deň svojou tvorivou silou premieňal svet tak, ako si to Pán žiadal. Nikdy nerobil sám od seba, vždy sa pýtal, či ide o Božiu vôľu, či ju dobre plní, či je to na česť a slávu Božiu. Slúžil najbiednejším, ale aj kňazom a miestnemu biskupovi. Tridsať rokov bol jeho sprievodcom na všetkých cestách i tajomníkom pri zakladaní nových biskupstiev, nových misií a farností. Nechýbal pri krstoch, birmovkách či pohreboch, nevynechal žiadnu svätú omšu ani možnosť stretnúť sa s Ježišom. Preto mu Kristus dával miazgu svojho života, aby konal divy uprostred tohto ľudu.

Dnes ho ľudia odprevádzajú tak, ako to robil on. Nenápadný, skromný, pokorný a popri tom aj vtipný,

veľký Boží muž, ktorý má za sebou životnú kalváriu. Iba Boh vie, koľko si vytrpel, koľko sĺz obmylo jeho srdce, koľko radostí prežil s Ježišom.

„Brat Michal Čahoj...“ počuť z Vatikánskeho rozhlasu *„... sa počas šesťdesiatich rokov misionárskej činnosti výborne uplatnil vo viacerých úlohách, ktoré mu boli zverené. Bol predovšetkým staviteľom misijných škôl. Svojou obetavou prácou na Božiu slávu a pre spásu duší a svojou vľúdnou povahou si vedel získať dôveru a priateľstvo tých, ktorým pomáhal. O svojich misionárskych skúsenostiach často písal do slovenských časopisov Posol Božieho Srdca a Hlasy z misií a tiež neraz informoval cez Vatikánsky rozhlas. India sa stala jeho druhou vlasťou.“*

Ruskovce – rodná dedina

V malebnom prostredí Ponitria, ktorým sa tiahne pohorie Považský Inovec a rieka Bebrava, v okolí miest Bánovce nad Bebravou, Topoľčany a Trenčín sa nachádza malá obec Ruskovce (predtým patrila do okresu Topoľčany, dnes do Bánoviec nad Bebravou) s počtom obyvateľov do tisíc. Spolu s ďalšími filiálkami Čuklasovce, Horné a Dolné Držkovce patrí do farnosti Malá Hradná. Obec Ruskovce mala svoje zlaté obdobie rozvoja, keď sa v okolitých mestách budovali fabriky. Dnes mnohí mladí ostali tam a dedinské domy osireli.

V susednej dedine Dolné Držkovce, ktorá patrí do rovnakej farnosti, sa 12. decembra 1875 narodil Jozef Kmeťko, kňaz, náboženský spisovateľ a národovec, povýšený do úradu prvého slovenského arcibiskupa. Mal veľkú zásluhu na rozvoji misijného diela na Slovensku a na rozvinutí náboženského života na prelome devätnásteho a dvadsiateho storočia. Jeho horlivosť a nadšenie za misie priťahovali mladých, čo sa podpísalo aj pod mnohé misionárske povolania z tejto farnosti (z Ruskoviec bol misionár Michal Čahoj, z Veľkých Držkoviec školský brat Ladislav Madaj, verbista-misionár Martin Babjak a ďalší). V životopise o bratovi Čahojovi, ktorý napísali pátri v Indii, nachádzame zmienku, ako s ním otec biskup súcitil, keď ho neprijali do kňazského seminára, a ponúkol mu prácu učiteľa a organistu. Hudba síce nebola jeho silnou stránkou, no jeho modlitby zaiste prispeli k neskoršiemu misionárskemu povolaniu.

Životopisné spomienky brata Michala sa začínajú práve doma.

„Môj otec Vavrinec sa narodil 10. augusta 1875 a po celý život bol statočným roľníkom. Zveľaďoval svoje hospodárstvo (dve kravy, kozy, nejaké barany a sliepky) a chcel, aby jeho deti nasledovali jeho cestu. Matka Mária, rodená Michaličková, pochádzala z Bobota. Bola veľmi nábožná, všetko vyprosovala na kolenách a svoje deti viedla k rovnakej viere. Zomrela ako osemdesiatosemročná zaopatrená sviatosťami v kruhu svojich detí, deviatich vnúčat a pätnástich

pravnúčat. Moji rodičia vždy dávali milodar na misie, podporovali žobravých kňazov, rehoľníkov či sestričky a finančne prispievali na stavbu kostola alebo iného diela. Aj keď toho nemali veľa, dávali s úmyslom, že je to dar priamo pre Pána Boha. A mne ako najmladšiemu pripomínali: ‚Miško, daj túto almužnu, už od detstva sa musíš učiť robiť niečo pre iných...' Bolo nás päť detí, ale brat Miško zomrel ako batoľa, a tak sa mne ako najmladšiemu ušlo jeho meno.

Všetci súrodenci – Jozef (1899), Mária (1901), Ján (1907) – mali iba základné vzdelanie, zostali doma na roliach, postavili si domy, mali vlastné rodiny a malé hospodárstva. Ja ako najmladší som mal silné ambície ísť študovať. Ale otec nebol veľmi za to. Išiel síce so mnou do seminára v Nitre aj do misijného domu v Močenku. Napísal som si žiadosť aj do učiteľského ústavu na Spiši, ale nikde ma neprijali. Otcovo srdce sa potešilo, že zostanem doma na statku a nebudem vymýšľať ‚panské zábavy'. Našťastie som mal pochopenie u mamy a jej vynaliezavosť zariadila, že ma poslala mimo domu. Najlepšie cítila, že ma Pán volá, a keď to nešlo cez školy, vymyslela mi remeslo kováča v nábožnej rodine Lexmanových. Po získaní titulu majster kováč som si našiel prácu v kováčskej dielni vo Vizoviciach na Morave.

Zhodou okolností som sa spoznal so saleziánmi vo Fryštáku, ktorí hľadali dorast. V roku 1932 ma prijali do prednoviciátu na Morave a Boh zariadil aj mo-

ju cestu do Hronského Beňadiku, kde som nastúpil na štúdiá. Ako saleziánsky ašpirant som bol desať mesiacov v noviciátnom dome, potom rok novicom a 31. júla 1934 som zložil prvé sľuby. Ešte dva mesiace som zotrval v Hronskom Beňadiku, kým mi vybavili pas a odchod do misií. Vtedy som svojim rodičom napísal, že Pán ma volá do Indie. Otca táto správa neveľmi potešila, ale zato sa splnil matkin sen mať jedno dieťa zasvätené Bohu. Mal som obavy, že moje chatrné zdravie, ktoré bolo prekážkou kňazských štúdií, mi nedovolí byť misionárom. Ale Boh chcel inak.

Stalo sa to v roku, keď náš zakladateľ don Bosco bol kanonizovaný ako vzor kresťanského života. Cítiac silnú túžbu nasledovať jeho život v drobnej službe a naplno sa vložiť do Božieho náručia som nasadol na ,vlak dobrodružstva s Ježišom', potom som nastúpil na loď, pripravený na všetko...

31. júla 1937 som v Bandeli Church skladal večné sľuby pri nohách Panny Márie šťastného cestovania. Miestom môjho misijného pôsobenia bola provincia Guwahati-Assám a Panna Mária sa odvtedy stala mojou stálou patrónkou. Tento kostol bol prvým v severovýchodnej Indii, od Kalkaty vzdialený asi päťdesiat kilometrov. 7. mája 1989 bol povýšený na baziliku."

Odovzdávanie misijných krížov

„Veľrieky, košaté stromy, liečivé byliny a dobrí ľudia sú na svete pre iných a nielen pre seba samých." (indické príslovie)

„Najprv sme sa všetci stretli v Turíne... Prichádzali sme z celej Európy, a tak trvalo nejaký čas, kým sme sa poschádzali. Na misijnú nedeľu v októbri 1934 som spolu s ostatnými dostal v Turíne misijný kríž. Don Ricaldone, vtedajší hlavný predstavený saleziánskej spoločnosti, nám ich rozdal so slovami: ‚Choďte do celého sveta a učte všetky národy... zachovávať všetko, čo som vám prikázal...' Nezabudol nás povzbudiť a pripomenúť nám rady dona Bosca, ktoré dával misionárom. Bolo to neobyčajne dojímavé.

Výpravu do Indie tvorili šestnásti saleziáni: piati Taliani, dvaja Sicílčania, dvaja Nemci, dvaja Íri, dvaja Briti, dvaja Litovčania a jeden Slovák. Netrpezlivo sme očakávali chvíľu, keď nastúpime na loď. Najprv sme sa museli dostať vlakom do Janova a až tam sme konečne nastúpili na loď. Plavili sme sa po mori dlhé dni a noci. Od začiatku som mal problémy, nikomu som nerozumel a nik sa so mnou nedokázal pustiť do reči.

8. decembra 1934, na sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie, sme zakotvili v Indii v Kalkate. Odtiaľ sme sa vlakom prepravili cez rieku Gangu a namierili sme na sever pozdĺž rieky Brahmaputry

do Assámu. Táto široká, mohutná rieka ako more na mňa urobila veľký dojem. Na jej pobreží sa nachádzali obrovské palmy, figovníky, banánovníky, pomarančovníky, ryžové polia a čajové plantáže. Nie nadarmo nesie meno Syn (Putra) Boha (Brahmu), požehnanie zeme. Keď sme si vo vlaku po prvej noci pretierali oči, cez okná sme obdivovali božiu prírodu a pripadali sme si ako v raji. V diaľavách na severe sa zračili zasnežené končiare Himalájí a v údolí zase sýta zeleň stromov, všetko popretkávané riekami a jazerami. K tomu všetkému tropické podnebie.

V Shillongu som dostal určenie do domu Panny Márie. Mal som zabezpečovať nákupy pre technickú školu. Predstavený si ma zavolal a povedal mi: ‚Si mocný chlap, budeš mať na starosti kuchyňu a nákupy pre sedemdesiatpäť hladných úst novicov, študentov, klerikov. Tak hoď sa do vody a plávaj!'

Pamätám si, ako som s malou dušičkou išiel na tržnicu, kde na zemi sedeli predavači a vôkol seba mali rozložený tovar. Nevedel som nič pomenovať, tak som len ukázal na tovar a natrčil ruku s rupiami. Predavačka si vzala svoje, nikdy nie viac, ako jej patrilo. Postupne som sa učil číslovky, názvy potravín...

Pomaly som sa zoznamoval aj s ľuďmi, so zvykmi, s mestom. Začiatky bez znalosti reči boli ťažké, veď len trocha som rozumel po taliansky. Ale všetko ostatné prišlo časom, lebo kto má dobrú vôľu a má rád ľudí, ku ktorým prišiel, nič mu nie je ťažké urobiť. Stáva sa jedným z nich a rozpráva ich jazykom.

Shillong leží v nadmorskej výške 1 630 metrov. Cez mesto pretekajú malé potôčiky. Studňa v ústave mala v tom čase (1934) dvanásť metrov a vody v nej nebolo, preto sme neskôr vŕtali hlbšie studne.“

India – nový domov

Územie Indickej republiky sa delí na tri geografické oblasti: sever vypĺňajú Himaláje, juh Dekanská plošina a na severe sa nachádza Thárska púšť, ktorá oddeľuje nížiny riek Ganga a Indus. Podnebie je výrazne monzúnové. Republika má viac než jednu miliardu obyvateľov a člení sa na dvadsaťosem štátov a sedem zväzových území. Je to druhá najľudnatejšia krajina sveta. V hlavnom meste Dillí žije štrnásť miliónov obyvateľov. Úradnými jazykmi sú hindčina a angličtina a ich ústava uznáva aj ďalších štrnásť národných jazykov. Peňažná mena je indická rupia.

15. augusta 1947 sa India stala nezávislou krajinou v rámci Britského spoločenstva (predtým bola kolóniou Veľkej Británie). O tri roky neskôr, 26. januára 1950, bola vyhlásená za republiku a hlavou štátu sa stal prezident. Najsilnejšou politickou stranou bol Indický národný kongres na čele s Radžívom Gándhím, synom zavraždenej premiérky Indiry Gándhiovej.

Príchod saleziánov a saleziánska provincia

„Najskôr som sa oboznamoval so začiatkami príchodu saleziánov do Shillongu. Prvý nástupca dona Bosca don Rua poslal do Indie saleziánov už v roku 1906. V Tanjore založili priemyselnú školu, ktorú uznala aj anglická vláda. V roku 1922 prišlo jedenásť saleziánov do Shillongu, v tom čase hlavného mesta štátu Assám. Dostali na starosť apoštolskú prefektúru s päťtisíc katolíkmi a dvetisíc katechumenmi roztrúsenými po celom štáte.

V roku 1923 sa don Louis Mathias stal apoštolským prefektom a zakladal misijné stanice po celom území. V roku 1934 bol zvolený za biskupa do Shillongu a v nasledujúcom roku za arcibiskupa do Madrasu.

V roku 1928 Kongregácia pre šírenie viery zverila saleziánom diecézu Krishnagar a arcidiecézu Madras. V tridsiatych rokoch vzrastal výchovný a evanjelizačný impulz medzi kmeňmi Garo, Khasi, Naga, Mikir a Adivasi. Prichádzali ďalší misionári, zvlášť zo saleziánskeho misijného Inštitútu kardinála Cagliera z Ivrey, plní apoštolského nadšenia a horlivosti, aby zveľaďovali začaté dielo a animovali misionárske stanice.

Keď sa počet katolíkov zvýšil aj v meste Dibrugarh, diecéza sa rozdelila na dve a vedením novej diecézy bol poverený Mons. Oreste Marengo.“

V roku 2002 mali saleziánske provincie sídlo v týchto mestách: Bombaj, Kalkata, Dimapur, Guwahati, Hyderabad, Bangalúr, Madras, Nové Dillí, Tiruchirapalli, v ktorých pracovalo vyše dvetisícštyristo domácich saleziánov. Všetky diecézy sú zverené saleziánskym biskupom domáceho pôvodu. Je to mimoriadny príklad Božieho požehnania misionárskej práce.

Iný kraj, iný mrav

„Spočiatku ma zarážalo veľa vecí, ktoré som videl, ako obrábanie pôdy, nosenie vody, život v rodinách... Čudoval som sa na každom kroku na ulici, na trhu, v škole. Zaujímavo fungoval obchod – muž obsluhuje a žena berie peniaze. Potom som sa dozvedel, že v kmeni Khasi je hlavou rodiny žena, ktorá nielen rodí a živí deti, ale aj rozkazuje a muž jej vo všetkom pomáha, slúži. Patrí jej dom i celý majetok. Ona vychováva deti a určuje im postavenie v rodine.

Tiež som obdivoval, v akej zhode tu žijú katolíci s evanjelikmi. Keď náhodou niektorý protestantský pastor začne nadávať na katolíkov alebo sa proti nim búriť, samotní veriaci ho umlčia. Protestanti v Indii majú dobre vybavené nemocnice a zdravotnú službu, my katolíci zase školy. V nemocnici a lekárni sa platí a tak je to aj v školách. Žiakom stanovujeme minimálny poplatok podľa ich sociálneho postavenia. Za

chudobné deti to zaplatí misionár. Ten prosí milodary od charity alebo od svojich známych dobrodincov. Školy a oratóriá vyorávajú hlbokú brázdu, lebo aj sociálne sa ľudia dvíhajú až vtedy, keď majú patričné vzdelanie. Katolíci v tejto krajine boli vždy učiteľmi najchudobnejších detí.

Po získaní samostatnosti indického štátu príslušníci vysokých kást nemali radi misionárov a postupne ich začali vypovedávať z krajiny. Ale Mária, naša Matka, nás vždy schovala pod svoj ochranný plášť.

V Indii je čo obdivovať, okrem iného aj ich literárnu tvorbu založenú na ústnom podaní odovzdávanom po tisícročia. Jednu legendu z tohto prostredia ponúkam na zamyslenie, ako si indický ľud, hoci nepozná Božie zjavenie, jasne zachoval pamiatku Spasiteľovho prísľubu.“

Legenda o kohútovi

„Legenda odpradávna koluje medzi obyvateľmi kmeňa Khasi a vyrozprával ju istý starší muž misionárovi pátrovi Pedrovi M. Escurserllovi:

Za dávnych čias, keď zvieratá vedeli rozprávať ľudskou rečou, sa za krásneho slnečného počasia zatiahla tvár zeme a slnko i mesiac prestali svietiť. Nebolo viac blahodarného slnka, usmievavého mesiaca a len slabučké kmitanie hviezd umožňovalo kontakt medzi zvieratami a ľuďmi. Celučký svet bol obrátený

naopak a zdesení ľudia i zvieratá sa pohybovali bez cieľa, bez nádeje. Nevedeli, ako dať slnku teplo, aby sa znovu mohlo usmievať na zem.

Vtedy človek zvolal všetky zvieratá na veľký snem, ktorý mal rozhodnúť o tom, ako navrátiť svetlo na zem. V dohovorenom čase sa zvieratá zišli na sneme, na ktorom bol prvým rečníkom človek. Ten ich takto oslovil: ‚Zvieratká celučkého sveta, vtáčkovia-letáčkovia, rybičky vôd a morí, pozorne počúvajte moje slová! Zavolal som vás všetkých, aby sme si dnes pohovorili a prorokovali o neslýchanom nešťastí, ktoré postihlo našu zem. Kto by vedel pomôcť, nech sa prihlási a dá návrh, radu, ako vyjsť z tohto ťažkého položenia, ako rozosmiať rozhnevané lúče slnka, aby začali hriať. Keď sa nám bude zdať návrh prijateľný, uskutočníme ho s pomocou bohov, ak nie, zamietneme ho.'

Všetky zvieratká neba, zeme i vôd sa ozvali a zvolali: ‚Ó, dobrý človeče, my nevieme tak dobre rozoznať dobro od zla, pravdu od klamstva, správne od nesprávneho, preto sám porozmýšľaj, rozlúšti a rozhodni záhadu tejto tmy a vymysli prostriedok, ktorý nás zbaví tejto ničivej tmy. Potrebujeme úsmev slnka, jeho svetlo a teplo, ktoré nás udržujú pri živote.'

Človek vstal a dal sa do reči. Tentoraz bol jeho hlas rozvážny, pomalý a pokojný: ‚Noc je tmavá pre hriech, ktorý obkľučuje pekelné temnoty a neprepúšťa slnko, aby našu zem obdarilo blahodarnými lúčmi. Spytoval som sa bohov výšin, nížin, vrchov, ze-

me, vody, aby mi zjavili a rozlúštili túto záhadu. Po dlhom mlčaní a poradách mi odvetili, že sa to stalo pre hriech. Pýtal som sa, ako odvrátiť hnev bohov, aby pekné slnko znovu zasvietilo. A tu, hľa, zjavila sa mi vo sne staručká zhrbená, ale čulá žena a riekla mi: – Postav oltár a nechaj na ňom vycediť krv obete, ktorú zabiješ, zničíš a spolu so svojimi modlitbami a sľubmi obetuješ na tomto oltári. Nech sa za obeť vyberie ktorékoľvek zviera.

Milí obyvatelia nesmierne veľkej zeme, vysokého neba a hlbokého mora, nech sa teda jeden z vás prihlási na dobrovoľnú obetu za naše oslobodenie od tejto vlčej tmy a ja mu dám, čo si zažiada!' Rečník stíchol a aj na sneme nastalo hlboké ticho. Nik zo zvierat nemal odvahu podrobiť sa smrti. Po chvíli sa človek znovu začal pýtať prítomných, či sú tu zastúpené všetky zvieratá. Zistili, že jedno zviera chýba. Bol to kohút. Hneď vyslal posla snemu – supa, aby ho zavolal. Netrvalo dlho a už bol späť držiac v pazúroch kohúta.

,Ó, človeče i vy všetky zvieratá neba, zeme, vôd,' začal hovoriť kohút, ,hľa, ja obyčajný kohút tu stojím pokorne pred týmto vznešeným snemom. Som malé chudobné, ošklbané zviera, bez odevu, bez okrasy. Nechopný som bežať, neopovážim sa lietať a z obavy pred nepriateľom sa schovávam v hlbokých pralesoch.'

,Počúvaj ma, malý kohút,' nadviazal na reč človek, ,videl si tmu, ktorá nás obkľučuje, i šerú noc, čo

zaľahla na našu zem? Zišli sme sa, aby sme rozjímali nad tým, ako sa dostať z kliatby. Hľadáme, kto by sa obetoval bohom a takto odvrátil ich hnev. Nože, milý kohútik, nechcel by si na seba vziať túto veľkú, slávnu a vznešenú úlohu? Buď nám prostredníkom u bohov, skloň svoju šiju na oltári, vylej krv na zmierenie bohov. Vrátiš tak na našu zem svetlo, my ťa budeme oplakávať a tvoj čin sa bude spomínať z pokolenia na pokolenie. Za odmenu dostaneš rúcho krajšie od všetkých ostatných zvierat, pestré, hodvábne. Potom budeš vedieť aj spievať a svojím spevom oznamovať človekovi svit nového dňa a mrk nastávajúcej noci.'

,Všetci tu prítomní,' ozval sa kohút, ,počuli ste slová človeka. Ak on splní svoje sľuby, ja prijímam tento návrh.'

,Nech ti bohovia výšin, bohovia zeme i neba udelia všetko to, čo som ti sľúbil,' vyhlásil slávnostne človek a zakončil rokovanie snemu.

,Milí zhromaždení, teraz sa pokojne a bezstarostne vráťte domov, odpočiňte si, a keď začujete spev kohúta, ihneď sa poponáhľajte na tento snem.'

Kohút skutočne dostal pekné, skvostné perie a taký nádherný hlas, že sa ozývala celá dolina. Všetky zvieratá počuli mimoriadne živý a rezký spev kohúta a poponáhľali sa na snem. Na tomto zasadnutí kohút poslušne sklonil hlavu na oltári, aby sa obetoval za hriechy ľudstva, kým človek s nožom v ruke prosil o milosrdenstvo a odpustenie. Kohút ešte trikrát za-

kikiríkal a slnko sa znovu objavilo v plnej žiare na oblohe a jeho lúče vtisli bozk na obeť, ktorej krv sa pomaly cedila za hriechy ľudstva. Od tých čias kohút býva pri ľudských príbytkoch a svojím spevom z pokolenia na pokolenie oznamuje príchod zory a koniec dňa." (Uverejnené v časopise Don Bosco č. 1 – 2/1934)

Požiar v Shillongu

„Prešli necelé dva roky bežných námah, činností, z ktorých pozostáva deň. Misia sa pomaly rozširovala, mali sme čoraz viac študentov, a teda aj pracovnej náplne. Na Veľký piatok v roku 1936 sa však stala nezvyčajná tragédia. V noci vypukol požiar a vyhorela celá naša misia v Shillongu – študentát bohoslovia, filozofia aj noviciát. Rovnako zhorela aj katedrála, ktorú stavali otcovia salvatoriáni z Nemecka. Bolo to veľké spustošenie našich námah, veď temer všetko sa zničilo. Nezostala jediná miestnosť, kde by sme sa mohli stretnúť.

Pomohli nám však pátri jezuiti. V ich dome nazvanom Woodcot v Darjeeling Hills, určenom na duchovné cvičenia, sme našli skromný prístrešok. Tu sme sa dočasne presťahovali aj so žiakmi a naši klerici tam dokončili aj školský rok.

V roku 1938 sa skončila moja misia v Shillongu. Ocitol som sa v misijnej stanici Sonada medzi Nepál-

čanmi, kde potrebovali zásobovača a kuchára. Náš dom bol vo výške dvetisíc metrov nad morom, často zahalený v hmle alebo v oblakoch. Nová reč, nové peniaze, nové cesty i zvyky. Nákupy boli náročné: na bicykel som si naviazal vrecia a poďme na cestu. Ibaže niekedy ma prevracala ťarcha a kýval som sa zboka nabok. Musel som nájsť rovnováhu, ale neraz som v zákrute padol na zem aj s nákladom. Cestou hore som schádzal z bicykla a okrem vriec som tlačil i ťarchu dopravného prostriedku.

Raz mi pripravilo nečakané divadlo stádo opíc. Ako som sa tak viezol na bicykli, zbadal som, že nejaké tvory na mňa zďaleka škrečia. Keď som podišiel bližšie, začali do mňa dobiedzať, raz sprava, raz zľava, takže som vôbec nemohol prejsť bicyklom. Až mi vlasy na hlave dupkom vstávali. Neviem, čím som bol pre ne taký príťažlivý, ale šli so mnou, až kým som neprišiel do doliny. Potom sa vrátili na pôvodné miesto a ja som si poriadne vydýchol.

Tu v horách ma zastihla aj druhá svetová vojna. Keďže som bol zapísaný na úradoch ako Slovák, dostal som vyzvanie, aby som odišiel na Slovensko. Môj dobrý priateľ otec biskup Marengo ma nenechal v štichu. Vybavil mi, že ostanem, ale každý mesiac som sa musel hlásiť na úrade.

Otec Marengo je vzácny človek. Je odo mňa o päť rokov starší a má obdivuhodný jazykový talent, ovláda rôzne domorodé jazyky (dohovorí sa v sedemnástich rečiach). Keď ukončil doktorát z teológie, dali

mu ‚bambusovú misiu', bez kostola, bez školy... Sprevádzal som ho na mnohých cestách."

Odchovanci tekvicovej diéty

„Ak sa pýtate, na čo bola dobrá zázračná tekvicová diéta, tak vám to prezradím. Najprv chcem opísať, ako vyzerala.

Ráno: tekvicový lekvár

Obed: tekvicová polievka či tekvica ako zelenina

Olovrant: tekvicový lekvár so suchou ryžou

Večera: tekvicová polievka na iný spôsob

Dôvod diéty: Vreckové suchoty – druhá svetová vojna a obdobie po nej priniesli so sebou hlad. Nemali sme peniaze na nič, ani na jedlo. Aby sme nezabudli, ako chutí chudoba, jedli sme tekvicu dookola. S ľahkým žalúdkom sa potom dobre spalo.

Túto diétu držal jeden z prvých kalkatských saleziánskych provinciálov, tiež prvý biskup v Nagalande a ďalší vážení ľudia, ktorí sa neskôr dostali na vysoké štátne posty. Zaiste im diéta pomohla nielen k zdraviu, ale aj k solidárnosti s chudobnými."

Život misionára

„Ježišova reč na hore ma spriatelila s Kristom. Bezpochyby už dávno by som bol kres-

ťanom, keby oni boli kresťanmi každý Boží deň a každú hodinu...“ (Mahátma Gándhí, 1869 – 1948)

„V júni 1948 ma znova pozvali do Shillongu za ekonóma do teologického seminára. Mal som tridsaťsedem rokov a zažiadalo sa mi čosi iné. Kdesi som vyriekol: ‚Som štrnásty rok v Indii a ešte som nebol poriadnym misionárom. Od príchodu do tejto krajiny ma posielajú len do saleziánskych domov, ústavov, kde sa vychováva kňazský dorast a misionári. O prácu nie je núdza, robím, čo treba: som gazda a hospodár (dnes ekonóm), kuchár, pekár, kováč, šofér...‘

Moja práca v saleziánskom stredisku v Sonade i v Shillongu pozostávala zo zásobovania celého domu. Neraz som nosil tovar po krivolakých, úzkych a vrchovatých cestách peši, bicyklom či autom. Desať rokov strávených v Sonade som premeriaval cestu cez darjeelingské vrchy bicyklom (ročne to bolo asi tisícpäťsto kilometrov). Ale v mojom srdci sa ozývala pravá misionárska túžba – byť pri tých najchudobnejších, ktorí nemajú nič, byť na cestách za dušami. A tak povolanie v Shillongu malo svoje úskalia. Raz si ma ‚požičal‘ direktor a trpezlivo mi objasňoval: ‚A či zásobovanie nie je misionárska práca? Či azda starostlivosť o mladých, o predstavených, o všetkých obyvateľov týchto domov nie je záslužná? Kto by ich nasýtil, urobil to tak dobre ako ty, kto by sa postaral o všetko, čo je v dome?‘

Stíchol som. Niekedy tak býva, že nechceme robiť jednoduché práce, myslíme si, že nie sú docenené. Túžime po veľkých skutkoch, po ‚zmysluplných' činnostiach, ktoré vidia iní. A či to nie je pokušenie od Zlého?

Môj životný stereotyp ma akoby začal omínať. Každý deň modlitby, nákupy, varenie, upratovanie, opravy v dome a znovu varenie, kopy riadu a neporiadku, špajza opäť prázdna... Lámať si hlavu, čo pripraviť, aby to čo najmenej stálo, aby jedlo chutilo, aby sa rýchlo pripravilo. Na cestách-necestách si neraz zaspomínam na naše domáce cesty, zabehnem myšlienkou domov... Potom si pomyslím, aký je úžitok z práce, ak závidíme čo len maličkosť? Máme sa tešiť z toho, čo nám Pán pripravil. Veď do neba sa nekráča širokou, vyhladenou ani bezpečnou cestou."

„Som naozajstný Slovák!"

„Konečne po trinástich rokoch samoty mi prišiel na pomoc brat Miško Minár zo Slovenska. Došiel plný oduševnenia, nových síl a plánov. Veď každý nový takto prichádza na misie. A hoci bol len o rok mladší odo mňa, zdvorilo sa ma spýtal: ‚Pán brat, ste naozaj rodený Slovák? Akosi sa mi nechce veriť.' Počas rozprávania si ma premeriaval od hlavy po päty, čo mám v sebe slovenské... Nedôverčivo krútil hlavou. ‚Tak je, Miško, som ja ozajstný Slovák!' hrdo som odpovedal.

S Michalom som prežil pekné obdobie jeho adaptácie. A keď si trocha zvykol na kraj, preložili ho a ja som opäť ostal sám. Môj brat ešte nevedel, že dobrý misionár sa musí patrične včleniť do prostredia, aby čo najmenej hovoril o svojom pôvode a čo najviac bol spojený so zvykmi a správaním domorodcov. Vtedy som si uvedomil, že za celé to dlhé obdobie som len dvakrát prehovoril po slovensky, raz s jedným zamestnancom Baťových závodov, ktoré sa postavili v Kalkate, a raz s donom Karolom Nižňanským, s ktorým som sa stretol v nemocnici.

Bola to zvláštna príhoda. V dielni sme s chlapcami opracovávali drevo na sústruhu a ako tak šmirgľujeme, špalek *sa rozštiepil na troje a jedna časť rovno do môjho nosa. Nielenže sa na nose zastavila, ale ma aj riadne poranila, zlomila mi nosné kosti. Tak som sa ocitol v nemocnici v rukách šikovného anglického chirurga. Ten ma dal skutočne do poriadku. Aby mi nebolo ľúto, Pán mi poslal na nemocničný pobyt aj spoločníka dona Nižňanského. On nejaký ten čas strávil v Indii a v tom čase bol hospitalizovaný na vedľajšej izbe.*

O choroby som nemal núdzu, zvlášť v misijných začiatkoch som sa liečil na žalúdočné vredy, na zápal mozgových blán, na pásomnicu a trápili ma aj tetanové kŕče. Pri každej ťažkosti som si zaspomínal na rodné Slovensko ako na miesto bezpečia a rodinnej súdržnosti. Spomenul som si aj na chorľavé detstvo a naplno som sa oddal Bohu, aby ma on uzdravil.

A ešte jedno miesto bolo plné útechy – u nášho slovenského saleziánskeho predstaveného dona J. Hlúbika, ktorý vtedy pôsobil v Trnave. Jeho listy ma vždy potešili.“

Staviteľ v Indii

„Aby bolo Božie slovo účinné, musí ho podávať Ind Indovi. Pán Boh je naozaj štedrý, keď obdarúva misionárov. Požehnáva im veľa povolaní. V Indii bolo v tomto období toľko povolaní, že sme neustále museli hľadať miesta, kde by mohli bývať a vzdelávať sa. Naši predstavení našli v Shillongu budovu, ktorú pred sto rokmi postavili Angličania ako kasáreň pre koloniálnych vojakov. Čas prešiel, vojakov nebolo treba, kasáreň zrušili a prestavali na pivovar. Ale ani ten nemal dlhé trvanie, pretože výroba bola drahá, a tak sa zavrel a budova dvanásť rokov chátrala.

Za krátky čas, čo ju odkúpili saleziáni, sa z nej stala moderná, vzdušná, svetlá krásavica, akej široko-ďaleko nebolo. Najmodernejšie zariadenie a duch, ktorý tu vládol, premieňal nielen srdcia chlapcov, ale aj ľudí z ďalekého okolia. Keby nebolo dobrodincov, ktorí v Európe zozbierali peniaze, nemohlo by sa toto dielo prestavať. Zaiste sú tam aj slovenské milodary, pomyslel som si a hneď som sa modlil za tých, ktorým som písal, že potrebujeme peniaze na budo-

vu. Milodary často dostávame od chudobných ľudí, no misie stále potrebujú štedrých darcov.

V roku 1951 som dovŕšil štyridsiatku. Predstavuje to jedno generačné obdobie, čas putovania Izraelitov po púšti, čas skúšok pre Mojžiša. Bol to aj môj čas, skúška pokory a vytrvalosti. Od predstavených som dostal ponuku ísť sa učiť do stavbárskej školy. Nemal som zručnosti stavbára a podmienky si žiadali stavať... V duchu som začal vzlykať, pretože moja hlava už nebola taká bystrá, rozum taký čulý a aj pamäť som mal slabšiu ako v mladosti. Ale cesta za Ježišom je cestou nových skúšok a treba ju nasledovať. Načo plač a lamentácie? Už zajtra sa pustím do štúdia a uvidím, čo je vo mne.

Dostal som list poslušnosti od provinciála. Hoci sme boli priatelia, nepovedal mi, čo pre mňa chystá. Keď som si list prečítal, nechcel som veriť vlastným očiam. Môj úrad bol uvedený ako ‚factotum – majster na všetko'. Široká definícia prác na misiách od A po Z. Potrebujú šoféra – si ním, potrebujú stavbára – staviaš, treba obhospodáriť kuchyňu – aj tú máš na starosti, treba upratovať, štopkať, posedieť na vrátnici – aj to je tvoje miesto! Mládenec pre všetko, do koča aj do voza, ako sa hovorí u nás doma.

Raz si ma zavolal inšpektor na pohovor a vraví: ‚Caro Michele, dostali sme biskupstvo, musíme si spolu vysúkať rukávy, lebo je tu strašne veľa práce. Ešte dobre, že ty si factotum, treba nám stavať. Vieš, čo hovorím – stavať!!! Máme len kostol, faru a malú

školu z bambusu a musíme začať boj s termitmi! Školu potrebujeme zo železa a z betónu. A teba menujem za hlavného staviteľa.'

Čo robiť, začal som sa v mene Božom modliť, aby moje poverenie nebolo iba také naprázdno. Opäť hodený do vody, tentoraz do stavbárskeho rybníka, v ktorom hrozia rôzne ťažkosti. Odhliadnuc od finančných, technických a personálnych problémov tu bolo ešte aj osobné súženie – nevedel som, či sa dokážem zhostiť postu staviteľa.

Moja stavbárska kariéra sa začala prozaicky. Zavolal ma otec biskup, dal mi anglickú príručku, aby som si ju dôkladne preštudoval, a raz poobede mi povedal: ,Vezmi si papier a ceruzku a nakresli školu pre tristo detí. Mala by mať dve poschodia.'

Keď sme ju spoločne prekonzultovali, dodal: ,Zober papiere, choď k staviteľovi (nášmu odchovancovi) a narysujte to tak, ako treba pre úradné schválenie.'

Tak sme urobili projekty. A pokiaľ som ja naháňal materiál na stavbu (železo, cement, drevo...) a znášal ho na džípe či bicykli, on sa popri svojich biskupských prácach venoval katechétom a prekladal misál a Sväté písmo do domorodej reči.

Pri stavbe bolo treba dohliadať na všetko – aby sa správne miesila malta, ukladali tehly, aby sa železo nestratilo v pralese a dosky nezmizli pod pazuchami robotníkov.

Najprv ma poverili stavbou skromnej budovy v Dibrugarhu – školy pre sto chlapcov, katechétov bis-

kupstva. Neskôr som sa zúčastňoval na stavbe dvojposchodového ústavu a školy pre sestričky a ich päťsto žiačok. To bola ozajstná robota. Potom nasledovali stavby kostolov a ďalších potrebných objektov. A tak som staval a Boh bol pri mne.

Za dvanásť rokov sa postavilo šesť škôl, pár domov pre misionárske sestry a nejaké haly na stretanie. Pri každej vysviacke odpadli starosti zo srdca a zostal len úsmev na tvári.“

Na cestách s Bohom

„Pán po dlhom čase vypočul moju prosbu. Dostávam sa do osád na misijné cesty s pánom biskupom Marengom – som jeho šofér. Niekedy je to iba osemdesiat kilometrov cesty, ktorá sa brázdi autom dve hodiny. Staré vojenské auto dobre zdoláva horské cesty. Zažili sme búrku, krupobitie, hmlu, tmu, ranný východ slnka aj taký silný dážď, že nebolo možné viesť auto. Na jednej ceste prišlo rehoľnej sestričke v aute tak zle, že sme sa chceli vrátiť. Našťastie sme všetko prekonali a dostali sa do osady Doom Doma. Pôsobia tu dvaja misionári – Belgičan a Španiel – a majú práce nad svoje sily. Pripravili šesťdesiat detí na prvé sväté prijímanie a k tomu ďalších štyristoštyridsať dospelých na birmovku, ktorú vyslúžil otec biskup.

Hneď na druhý deň ráno v nedeľu sme sa vydali do ďalšej osady. Všade panoval duch lásky a porozu-

menia, duch radosti. Pri týchto vznešených udalostiach človek zabúda na svoje námahy aj na svoje zdravie a osobné problémy. Stále viac si uvedomujem, že som tu pre Pána a všetko nech slúži na väčšiu česť a slávu Božiu. Veď Pánovi je zaiste milá každá obeta misionárov i utrpenia, ktoré skusujú pri cestovaní a hlásaní radostnej zvesti.“

Duchovný život

„V misijnej krajine sa človek musí o svoj duchovný život starať viac ako doma. Pýtate sa, čo je to duchovný život, čo je naša misia? Je to každodenný život s Ježišom, s ktorým sa stretávame v chudobných, opustených a hladných...

Leto pred dovŕšením mojej päťdesiatky bolo veľmi bohaté na duchovné dary. Mal som príležitosť ísť na duchovné cvičenia do Shillongu vzdialeného od nás päťsto kilometrov, takých trinásť hodín autobusom po prašných cestách. Tešil som sa, že sa po dlhom čase stretnem s bratom Miškom Minárom a tak trocha si zaspomínam po slovensky. Pátra Nižňanského sme čakali zbytočne, nepustili ho z Bengálska. Mali sme príležitosť na veselú dvojčlennú konferenciu. Delili sme sa o svoje zážitky a hľadali korene úspechov i pádov pri našej práci. V tichu s Pánom, v diskusii s bratom sme napokon prišli iba k jednému záveru: Máme lepšie slúžiť Pánu Bohu, iba tak možno napraviť svet.“

Patrón východných misií

„Každý rok začiatkom decembra (3. decembra) si pripomíname sviatok svätého Františka Xaverského, patróna východných misií. Pred vyše štyristo rokmi prišiel do Indie, kde desať rokov neúnavne hlásal evanjelium. Potom odišiel do Japonska a zomrel na čínskom ostrove Shangchuan. Jeho evanjelizačná a charitatívna činnosť sa stala základom pre pôsobenie ďalších kresťanov.

Ako to ubehlo... Neraz sa pohrávam s myšlienkou dostať sa domov, trochu si pozrieť rodný kraj, ale zdá sa mi to nebezpečné. Človek nevie, či by to nebol koniec môjho misijného poslania. Veď ako sa zo správ dozvedám, všeličo sa doma deje. Nevinných ľudí zatvárajú, kňazov súdia, sestričky vyhnali na štátne majetky... Je to ako kliatba na naše Slovensko. Možno aj moja návšteva by bola poslednou alebo rýchlym vstupom do večnosti. Tak si radšej ostanem tu, pri otcovi biskupovi v službe šoféra...

V Dibrugarhu, kde som už siedmy rok, mám možnosť chodiť na misijné cesty nielen s otcom biskupom, ale aj s inými misionármi, lebo všade hľadajú kňazov, katechétov. Vstup do niektorých oblastí Indie sa sťažil a kňazi, ak chcú navštíviť Assám a Manipur, dostávajú povolenie len na sedem dní.“

Dovolenka na Slovensku

„Jedného dňa začiatkom roku 1963 ma zavolal otec biskup a spýtal sa, kedy som bol naposledy doma na dovolenke. Bol ku mne milý a láskavý:

‚Miško, koľko rokov si na misiách?‘

‚Už doťahujem deväťnásty rok,‘ odpovedal som.

‚Mal si už dovolenku? Kedy si bol v Európe?‘

‚Nebolo kedy. A okrem toho, stojí to veľa peňazí. Ja sa jej zrieknem a peniaze venujem na štúdium domorodých kňazov.‘

‚Peniaze boli aj budú. Ja mám ísť do Európy na Druhý vatikánsky koncil, na ktorý som pozvaný, a ty pôjdeš so mnou!‘

Papiere sa vybavili, ale biskup odísť nemohol, a tak som zostal v Indii aj ja. Onedlho tému znovu nadhodil:

‚Teraz je naozaj čas vypadnúť. Zbaľ si veci a choď k rodičom na návštevu.‘

‚Tí sú už obaja v nebeskej vlasti.‘

‚Tak máš svojich súrodencov, rodinu, bratov saleziánov a svoj rodný kraj!‘

Vybral som sa do sveta na jeseň v roku 1964, ako mi to povedal otec biskup. Putoval som deväť mesiacov, z toho mesiac som bol na Slovensku. Býval som u synovca v Dubnici, potom v rodných Ruskovciach. Každý deň ma navštevovali páni zo Štátnej bezpečnosti. Chceli vedieť, čo tu robím. Čudný pocit. Nový kraj, noví ľudia, málokto ma pozná, mnoho nezná-

meho. A predsa pomaly sa človek vžíva do spomienok spätých s rodnou domovinou, obracia staré stránky života a hľadá, čo je tu krajšie ako v Indii... Cestou späť som sa zdržal v Taliansku v Slovenskom ústave svätého Cyrila a Metoda, navštívil som slovenských spolubratov, ktorí ma sprevádzali po meste. Do Indie som sa vracal ako do domoviny."

Nové pôsobisko v Tezpure

„Keď som sa v máji 1965 vrátil z potuliek, znovu ma privítal otec biskup Marengo, ku ktorému ma pridelili na nové biskupstvo v Tezpure. Dobre zabehnutú misiu v Dibrugarhu odovzdal domorodému biskupovi. Privítal ma veľmi vrelo:

‚Konečne prišiel náš staviteľ. Miško, vieš, koľko tu máme práce? Niet tu ničoho, ani dom pre biskupa, ani školy, ani domy pre sestry. Musíme sa pustiť do práce.'

Na chvíľku sa odmlčal a ja som sa zamyslel. Potom pokračoval:

‚Teraz máme plánov, koľko len chceš. Šesť budov treba stavať naraz. Na tebe je výber a zabezpečenie materiálu, ja zaistím peniaze a starostlivosť o ľudí.'

Dali sme sa do práce a za tri a pol roka sme to dokončili. Poveternostné podmienky v tomto kraji boli ťažké. Tropické horúčavy, dažde a povodne, nesmierna vlhkosť a nespavosť z poveternostných

zmien. Do toho všelijaký hmyz (dotieravé komáre, mušky), navyše hlad, vonkajšie i vnútorné nepokoje, to všetko tvorilo mizériu Indie.

Ako päťdesiatšesťročný dokončujem novú budovu biskupského domu v Tezpure. Niekedy ma pochytili spomienky na začiatky. Sme tu ako Izraeliti na brehu rieky Brahmaputra a sme skutočne bez vody. Tento rok pršalo málo, rieka vysychá a zostávajú po nej len pieskové korytá. Aj studne vysychajú, čo je pre školy a ústavy veľký problém. Vláda sa nás cudzincov chce zbaviť. Dvakrát mi hrali marš na odchod a dvakrát pomohli interpelácie. Zaiste to boli aj modlitby nábožných duší, ktoré ma tu ponechali neviem dokedy. Sám som rozhodnutý ísť znovu do misií tam, kde Boh bude chcieť.

Potešilo ma, keď som dostal list z Ríma, kde si na mňa ešte pamätajú a chcú ma zamestnať ako šoféra. No v hĺbke svojho srdca cítim, že moje miesto je v Indii. Som tu práve tridsaťtri rokov."

Nepokoje vo vláde

„Rok 1968 bol veľmi nepokojný. Nastali zmeny vo vláde a chceli sa zbaviť cudzincov. Dotklo sa to aj mňa. 30. september 1968 mal byť posledným dňom môjho pobytu v tejto krajine. Ale Panna Mária Pomocnica sa zaplietla do tejto nepríjemnej záležitosti. Práve na vigíliu jej narodenia (v noci 7. septembra)

ma zaviezli do nemocnice v Tezpure. Na druhý deň ráno, hoci bola nedeľa, jeden americký lekár zistil, že mám kamene v ľavej obličke. Jeden kameň, ktorý bol na ceste von z obličky, mi zapríčinil kruté bolesti. Každých päť hodín mi dávali injekcie a potom ma previezli do nemocnice v Shillongu, kde mi obličku vyoperovali. Ďalší lekár – Angličan – sa ma zastal pred vládou. Samotné liečenie v nemocnici trvalo šesťdesiatšesť dní, potom ešte doliečovanie.

Konečný rezultát: zostal som v Indii, ale prišiel som o obličku. Otca biskupa to stálo veľa peňazí. Kým som bol v nemocnici, utvoril sa nový štát Meghalaja, ktorý pozostával zväčša z kresťanov. Aj vo vláde boli dobrí kresťania, ktorí mi ponechali pobyt v krajine.

Keď som sa cítil ako-tak zdravý, otec inšpektor ma menoval za ‚dočasného hospodára' v shillongskom noviciáte, pokiaľ nenájdu vhodnú osobu. To dočasné obdobie trvalo päť rokov."

Biskupstvo v Ture

„Na istý čas sa naše cesty s otcom biskupom rozišli. On po zariadení a zorganizovaní biskupstva v Tezpure odišiel riadiť biskupstvo v Ture. To predošlé prenechal domorodému biskupovi. Na Vianoce v roku 1972 som od neho dostal list:

‚Pýtal som Ťa od predstavených, ale neviem, či Ťa od nich dostanem... Miško, práce je veľa a Ty si jedi-

ný, čo mi môžeš pomôcť. Musím všetko robiť bez Teba, je mi ťažko...'

Moji predstavení mali dojem, že sa ešte musím zotaviť po operácii a že môj zdravotný stav nie je na stavanie vhodný. Tak ma opäť poslali domov na dovolenku. Do Európy som sa dostal, ale nie na Slovensko. Normalizačné roky nemohli prijať slovenského misionára, báli sa ,infekcie lásky k chudobným'. Došiel som až do Viedne a odtiaľ späť do Ríma. V Európe som sa cítil ako vo sne: Nevnímam stredoeurópsku kultúru, ale všade vidím assámsku prírodu, uvažujem, čo sa robí v tom ,mojom rajskom kraji', ktorý mi tak prirástol k srdcu. Na Slovensku som nebol, čo som ani veľmi neľutoval, veď moji bratia a sestry žijú v Indii...

V roku 1975 ma preložili na biskupstvo v Ture k môjmu dobrému priateľovi biskupovi Marengovi. Začal som tam pracovať ako kováč na stavbe železných striech, okien a postelí pre misijné stanice. Pomáhali mi ľudia nakazení malomocenstvom. Niekedy som čakal, že aj ja ochoriem. Moju túžbu byť už s Pánom však Boh ani tentoraz nesplnil, tak ako to bolo aj s mojím štúdiom. On mi posiela malé kríže a utrpenia, ktoré skusujem každý deň."

Nie každé nešťastie je človekovi na škodu

„Raz podvečer som sa vracal zo štrnásťdňovej misie. Boi som šťastný, keď som si pomyslel, čo Pán uro-

bil s ľuďmi, s ktorými som sa stretol. Katechumeni sa tešia na krst, mnohí prestali piť, viacerí sa vrátili do rodín. Ako tak uvažujem o tom všetkom, vidím v diaľave, ako starší muž ‚garo' vedie svoje stádo kráv z paše do dediny. Keď zbadal džíp, snažil sa zahnať kravy nabok. Pobehoval, no kravy stále neposlúchali. Džíp brzdil, ale ony sa opäť postavili do stredu cesty. Zrazu auto narazilo a pastier padol na zem. Misionár vyskočil von a zistil, že má zlomenú nohu. Naložil pastiera do auta a uháňal sto kilometrov do najbližšej nemocnice. Keď tam dorazili, zistili, že je preplnená a lekár ho nechcel prijať. Zato mu poradil, ako ísť ďalších šesťdesiat kilometrov k špecialistovi. Cestou sa zastavili v biskupskom dome, kde pacienta pohostili, a hybáj k špecialistovi. Asi v polceste vbehla misionárovi pod auto divá lesná zver a džíp bol z ničoho nič v priekope. To bolo nariekania a stonania! Pacient si myslel, že to bolo schválne, že ho idú zabiť. O polnoci dorazili k špecialistovi, ale nebol tam. Ani on nemal voľné postele, a tak chorého uložili na banánový list. Ráno sa konečne dočkal pomoci a misionár sa s ním rozlúčil.

Pastiera častejšie navštevoval v nemocnici a pomáhal mu v liečbe. Nevšedná starostlivosť katolíckeho kňaza tohto úbožiaka tak dojala, že stále viac sa zaujímal o Božie pravdy, až sa dal pokrstiť. Pomáhal pri vyučovaní náboženstva, sám sa stal katechétom a namiesto pasenia kráv sa staral o duše ľudí. Celá jeho rodina, neskôr aj osada prijali vieru.

Niekedy Boh dopustí súženia, bolesť, aby človeka priviedol k Pravde.“ (Príbeh z roku 1983, uverejnený v novinách Slobodné Slovensko, 4/1983, s. 6)

Päťdesiat rokov rehoľníkom

„Začiatkom apríla 1984 sme tu zažili nezvyčajné peklo. Silný vietor lámal okná, vyvalil obrovské stromy aj s koreňmi a v celom meste bolo veľmi čulo. Ja som spal ako traja apoštoli v Getsemanskej záhrade. Zistil som, že som poriadne hluchý. Orkán doznel a ja som sa prebral. To je tak, keď má človek vyšší vek, je odolnejší proti tomu, čo sa deje vôkol neho.

31. júla, v deň päťdesiateho výročia rehoľných sľubov, ma náš otec provinciál pozval do biskupstva Tura. Na koncelebrovanej svätej omši bolo všetko krásne pripravené a v divadelnej sieni školy sa potom konalo vystúpenie žiakov – spevy, tance a rôzne rečnenia. V ďalšie dni sme putovali po misijných miestach, aby som mladým vydal svedectvo zasväteného života.

7. novembra 1984 sme znovu oslavovali spolu s inými bratmi zlaté jubileum rehoľného života. So mnou si ho pripomínali aj traja kňazi a jeden brat. Bol to páter Paul Bernick zo Slovinska, páter Michael Devalle z Talianska, páter Ján Med z Moravy a brat Sebastian Paul z južnej Indie. Program sa začal svätou omšou o 16.30, o 17.30 bola slávnostná akadémia a o 19.00 agapé.

Som vďačný dobrotivému Bohu, že ma obdaril reholným povolaním a životom misionára. Za tie roky prešlo mnoho búrok a hromobitia. Kde-tu sa ohlásilo aj moje chabé zdravie. Prekonal som osem operácií a tri nepríjemné výzvy, že mám odtiaľto odísť. Lež Pánova vôľa bola, aby som tu zostal a vydával svedectvo lásky k nemu."

Mojich sedemdesiatpäť rokov

„Píšem v predvečer svojich sedemdesiatych piatych narodenín. Pán mi doprial prežiť päťdesiatdva rokov misionárskej práce v Indii, za čo som mu nesmierne vďačný. Dal mi milosť pracovať pre Božie kráľovstvo.

Chcem opísať slávnosť v Garabandali. Je to misijná stanica, fara s asi deväťtisíc veriacimi. Do kostola sa zišlo veľa ľudí a priniesli mnoho darov. Okolo oltára bolo vidieť ich štedrosť – vrecúška ryže, tekvice, banány, korenie, ktorým sa živia domorodci z kmeňa Garo. Každý priniesol, čo mohol, dokonca sa tu objavilo aj jedno kuriatko. Do očí sa mi tlačili slzy, tak ma dojala viera týchto ľudí, ich štedrosť a schopnosť so všetkým sa deliť, hoci sami sú veľmi chudobní. Jeden biedny kresťan doniesol tenké polienka dreva. Každý chcel čímsi odplatiť dobrotu nebeského Otca.

Počas svätej omše som v spomienkach zaletel do môjho mladého života. Spomenul som si na domov,

ako úpenlivo som sa snažil dostať do seminára v Nitre, do misijného domu v Močenku, do učiteľského ústavu v Spišskej Kapitule, ale nikde ma neprijali. Nepochodil som, lebo to boli moje plány a nechápal som Pánove cesty. Tie sú iné. Dnes sa s pohnutím pozerám na tých päťdesiatdva rokov misionárskej práce. Za tridsaťdva rokov mi Pán doprial prispievať dvoma haliermi chudobnej vdovy na výchovu kňazského saleziánskeho dorastu v Indii. Dvadsať rokov som pracoval po boku otca biskupa Marenga v troch biskupstvách, ktoré on založil, a bol som jeho pravou rukou pri všetkých prácach, ktoré potreboval urobiť. Išlo aj o stavby kostolov, misijných staníc, škôl a iných budov. Z domu som si priniesol základné vzdelanie a tri meštianky. Napokon sa uskutoční aj vŕtanie studne... Slovenské porekadlo má pravdu: ‚Dobrá práca si vyžaduje čas.' A v zrkadle nášho osobného času môžeme vidieť, do čoho sme investovali, čo je na väčšiu česť a slávu Božiu.

Otec biskup Marengo, ktorý túto farnosť založil, tu teraz pracuje na odpočinku. Vypomáha domorodému kňazovi monsignorovi Georgeovi Mamalesserymu pri vedení biskupstva Tura a zastupuje misionárov z trinástich misijných staníc. Hoci má osemdesiat rokov, v pastoračnej práci je neúnavný, navštevuje ešte stoosem osád roztrúsených do vzdialenosti štyridsiatich kilometrov. Biskupstvo sa snaží zabezpečiť aj hmotne, neustále píše do Talianska a iných krajín a prosí o pomoc.

Biskupstvo Tura bolo založené v roku 1933 talianskym saleziánom Archimedom Pianazzim, ktorý bol kedysi generálnym školským radcom saleziánskej kongregácie. Začiatky tejto misie boli ťažké, lebo narazila na prekážky zo strany protestantských a neskôr amerických baptistických misionárov. Pálili chatrče, kaplnku, preto sa katolíci usídlili asi kilometer od nich. Anglickí koloniálni úradníci tiež neboli katolíci a pomáhali nekatolíkom, aby rôznym spôsobom sťažovali prácu našich misionárov.

Po päťdesiatich rokoch je realita iná. Sídelné biskupstvo malo v roku 1987 trinásť misijných staníc a deväťdesiattisíc katolíkov s priemerným počtom päťtisíc krstov ročne. Sú tu dvaja biskupi a sedem diecéznych kňazov pochádza z kmeňa Garo. V junioráte Savio je dvadsať ašpirantov z tohto kmeňa."

Ďalšie jubileá a výročia

„V októbri 1987 sme oslavovali dvadsaťpäť rokov od založenia juniorátu Savio – saleziánskeho ašpirantátu, ktorý vznikol v roku 1962. Za ten čas prešlo ústavom 1 582 chlapcov, ale viacerí nepocítili povolanie. Z tohto počtu sa 124 stali saleziánskymi kňazmi a 268 saleziánmi-koadjútormi.

V tomto roku oslavujeme šesťdesiatpäť rokov pôsobenia saleziánov v Shillongu. Nachádza sa tu arcibiskupstvo a sedem biskupstiev, katolíkov je okolo

jedného milióna. Päť biskupov pochádza zo saleziánskeho prostredia a traja diecézni kňazi tiež vyštudovali u saleziánov. V súčasnosti máme v Indii šesť saleziánskych provincií.

Niektoré firmy v meste vŕtajú až deväťdesiatmetrové studne za tritisíc dolárov. Pre nás je taká studňa nevyhnutná, ale nemáme prostriedky. Píšem domov a prosím Slovákov aj iných cudzincov o milodar. Mám už sedemdesiatpäť rokov a chcel by som niečo zanechať chlapcom na pamiatku. ‚Kto podá pohár vody, dostane odmenu...' Akú odmenu dostanú od Pána tí, čo pomôžu napojiť chudobných chlapcov, ktorí sa pripravujú na kňazstvo? Vyhĺbiť riadne studne v Shillongu si vyžiadalo čas, trpezlivosť i obety, ale vody sme sa dočkali, aj keď omnoho neskôr.

Koncom januára 1988 sa v Indii konali voľby, ale iba v niektorých štátoch. Dbá sa o to, aby si ministri a každý člen vlády svedomito plnili svoje povinnosti, aby slávnostné obedy boli bez alkoholu a aby sa štátne výdavky znížili na minimum. Hlavný minister bol učiteľom v našej škole. Okrem večerného štúdia práva robil mnohé veci bez nároku na finančnú odmenu. Svoj nový dom venoval vláde, aby mohla založiť rádio, a sám sa uspokojil s jednoduchým príbytkom. Jednej postihnutej dievčine priviezol vozíček a združenie katolíkov sa stretáva v jeho dome.

Jeden z našich profesorov saleziánov napísal knihu o histórii kresťanstva v severnej Indii a sám minister pri predstavovaní tejto publikácie rečnil ako

‚prelát na cirkevnej slávnosti'. Toto stretnutie všetkých povzbudilo a zúčastnili sa na ňom aj protestanti. Kniha mala úspech.

Po dvadsiatich piatich rokoch vedenia biskupského Seminára svätého Pavla saleziánmi ho odovzdali diecéznym kňazom. Je tam vyše sto seminaristov pre biskupstvo Shillong-Gauhati. Neďaleko neho stojí saleziánsky biskupský bohoslovecký ústav Oriens, ktorý pred siedmimi rokmi začal s troma seminaristami a dnes ich počet dosiahol šesťdesiat. Tešíme sa, že bude viac saleziánskeho dorastu aj pre misie.

V tomto roku prevzali nemocnicu Nazareth Hospital rehoľné sestry Svätého kríža, a vymenili tak španielske sestričky, ktoré nedostali povolenie na pobyt.

7. septembra 1988 bola na Shillongskej univerzite slávnosť – Matka Terézia z Kalkaty tu prevzala čestný doktorát za svoju veľkú a obetavú prácu. V našej kaplnke v ústave Oriens prehovorila k saleziánskej rodine o kresťanskej láske, osobitne k tým najchudobnejším. Mal som možnosť pozdraviť ju v rodnom slovenskom jazyku. Podobne urobili aj ďalší bratia. Slávnosť pokračovala v mestskej knižnici za prítomnosti premiéra vlády, viacerých ministrov a vzácnych vládnych činiteľov. Matka Terézia mala príhovor, v ktorom ľuďom kládla na srdce lásku k biednym, svornosť, spolunažívanie a život nenarodených detí. Všetci sa zriekli pohostenia a peniaze venovali Matke Terézii na apoštolát. Indická vláda jej poskytla bezplatné cestovanie všetkými dopravnými prostriedka-

mi. Na svojich cestách a prostredníctvom svojich príhovorov koná veľké dielo pre túto krajinu. V misii sme sa dozvedeli, že o mesiac neskôr, na sviatok Ružencovej Panny Márie, otvorila svoje dielo v Moskve.

Tohto roku sme si pripomenuli sté výročie smrti nášho zakladateľa dona Bosca trojdňovou oslavou jeho diela v našich domoch.

V novej katedrále v Kohime, ktorá stojí na najvyššom mieste, boli na Vianoce v roku 1989 vysvätení prví dvaja kňazi z kmeňa Naga. Sú to chudobní ľudia, ale veľmi horliví kresťania, podobní prvým kresťanom. Pri stavbe katedrály pracovali bezplatne, sami nosili stavebný materiál, železo, cement a všetko, čo bolo treba. Už počas štúdia dali pekný príklad horlivosti a dobročinnosti.“

Dobrodinci

„Bez dobrodincov, ktorí mi pomáhali finančne i materiálne, by sme sotva niečo postavili. Na Slovensku ich bolo dosť (na zozname okolo stopäťdesiat) a kde-tu sa vyskytli aj náhodní, čo neprispievali pravidelne. Mal som známych aj v zahraničí, ale mnohých som ani nepoznal. Poslali peniaze, keď si prečítali niektorý článok v novinách. Veľkým dobrodincom pre nás je vdp. dekan Závodský z farnosti Malá Hradná, ktorý nám nielenže pravidelne písal, ale robil aj zbierky vo farnosti a posielal nám peniaze. Takisto aj saleziáni z Pezinka nám pomohli tisíckou svätých omší. O mnohých ďalších tu nebude reč, Boh všetko vie a ich mená sú zapísané v nebi.

Som veľmi šťastný, že Boh oslovuje ľudí a oni sa s láskou otvárajú. Stále ďakujem, že Boh mi dal takéto poslanie v misiách.“

Posledné roky v Indii

„V starobe človek prežíva najťažšiu etapu svojho života. Musí sa vyrovnávať s tým, čo nemá – so zdravím. Nepočuje, zabúda, ťažko sa mu chodí, trápia ho bolesti chrbtice, kĺbov, svalov, niekedy ani nevie pomenovať, čo všetko ho láme. A predsa je tu nový deň, ktorý treba prežiť v junioráte Savio. Som medzi mladými a to ma omladzuje. Nemyslím na seba, skôr na to, aby z týchto chlapcov boli dobrí ľudia. Aby si osvojili pracovné návyky, charakterové vlastnosti, a hlavne aby nadovšetko milovali Boha. Keď máme Boha, máme všetko. On nám naozaj dáva všetko zdarma.

V starobe zbierame úrodu svojej práce a života. Stretávam sa s kňazmi, biskupmi, ktorí tu kedysi začínali. Vždy ma napĺňa radosť, že Boh si ich povolal a že tak oddane slúžia. I keď čoraz častejšie chodím do nemocnice a musím oddychovať, snažím sa deň prežiť s Bohom. Posledných štrnásť rokov som strávil medzi mladými, za čo zvlášť ďakujem Bohu.“

Záver

„Z mojich osemdesiatich troch rokov som iba dvadsaťštyri prežil doma, z toho v rodnej dedine Ruskovce iba pätnásť. Učil som sa, pracoval a štúdiami som sa pripravoval na misijnú prácu. Napriek tomu, že láska k domovine bola veľká, len raz, v roku 1964, mi bolo dopriate stretnúť sa so svojou rodinou. Pokúšal som sa o to aj v sedemdesiatych rokoch, ale vtedajší komunistický režim mi to neumožnil. Spoločenstvo z farnosti ma pozvalo na posviacku nového kostola, ktorá sa konala v roku 1993. No zdravie som mal také podlomené, že lekári mi neodporúčali dlhú cestu. Žil som ďaleko od vlasti, ale môj duch bol stále v rodnej krajine. Aj keď India bola pre mňa novým domovom, nikdy som nezabudol na svojich rodičov, bratov i sestru, na synovcov, netere, kňazov a dobrých ľudí, ktorí mi milodarmi pomáhali budovať veľké dielo a sprevádzali ma bohatou korešpondenciou.

Snažil som sa nesťažovať, hoci sťažností by bolo nad hlavu. Položil som ruku na pluh a nebolo prečo obzerať sa späť. Šesťdesiat rokov saleziánskeho života malo vyjadriť živé evanjelium. Svoje zasvätenie som žil v chorobe, v chudobe, v nepochopeniach a v mnohých problémoch. Smrť trikrát klopala na prah môjho života, prežil som tridsať rokov iba s jednou obličkou a energiu som míňal bez šetrenia, až kým ma Pán nepovolal. Snažil som sa o ‚dobrý beh plodného života' a bol som pripravený uzrieť svojho Stvoriteľa."

Doslov

1. júla 1994 sa v Shillongu v Indii skončila životná púť saleziána-koadjútora Michala Čahoja, *„celkom skromného, tichého, nenápadného chlapca“*, ako ho podľa slov dona Štefana Sandtnera hodnotili v noviciáte. Narodil sa 19. novembra 1911 v Ruskovciach pri Bánovciach nad Bebravou. Pochádzal z jednoduchého vidieckeho prostredia, bol formovaný nábožnou matkou a prísnou pracovitosťou otca, vzájomnou láskou súrodencov, ale aj dobrým slovenským ovzduším. Jediný kostol v čase jeho mladosti sa nachádzal v dedinke Malá Hradná a bol zasvätený svätému Vavrincovi. Vanutím Svätého Ducha postavili v jeho rodnej obci Ruskovce rok pred jeho smrťou (1993) kostol zasvätený Svätému Duchu.

Boh mu pripravil cestu, po ktorej trpezlivo a s oddanosťou viery kráčal, keď jeho vysnívané cesty v mladosti celkom zlyhali. Božia prozreteľnosť ho sprevádzala a formovala. Už v noviciáte ho chceli pre chatrné zdravie poslať domov. Podporu našiel v rektorovi a prefektovi, ktorí zdôvodnili, že aj keď nie je športovec a hudobník, môže byť dobrý salezián, lebo *„každý salezián je vo svojich schopnostiach jedinečný“*. Táto jedinečnosť sa preukázala počas jeho šesťdesiatročného zasväteného života v Indii. Neodradili ho zápasy priekopníckej činnosti ani mimoriadne nepriaznivé podmienky, ani zdravotné ťažkosti. Mal výnimočný vzťah k modlitbe a k sláveniu Eucharistie. Žil z toho, čo mu

Boh každý deň ponúkal – z jeho tela. Všetko, čo robil, konal na väčšiu Božiu česť a slávu. Od skorej mladosti si uctieval Božiu Matku a bol presvedčený, že práve ona mu vyprosila saleziánske povolanie.

Jeho spolubratia sa pozastavovali nad jeho duchom poslušnosti a chudoby. Vedel príkladne účtovať príjmy a rozdiely aj pri bezvýznamných položkách, dokázal hospodáriť a vždy naplniť hladné žalúdky chlapcov. Šetril na svojom oblečení, na dovolenke, ktorú si čerpal len výnimočne. Jeho čistá a láskavá reč k chlapcom, k bratom v komunite, k ľuďom v rôznych prostrediach otvárala srdcia a pestovala dobré vzťahy. Možno preto ho toľké roky nechávali pôsobiť vo formačných domoch, aby svojím príkladom upevňoval mladíkov na ich ceste k rehoľnému a saleziánskemu povolaniu. Formoval ich aj svojím humorom a komunikáciou. V stovkách mladých zanechal pečať svojej osobnosti, ale i osobnej svätosti. Lebo nič nevychováva lepšie ako živé svedectvo. Ukázal, že všetko, čo don Bosco napísal, sa dá žiť a má zmysel, ak to žijeme pre Boha.

Brata Čahoja sme na Slovensku poznali predovšetkým z jeho článkov a listov. Teraz po preštudovaní dostupných materiálov, dokumentácie z Indie, svedectiev saleziánov v Indii, z listovej dokumentácie a fotografií sa sklíčka mozaiky poskladali do pestrofarebného obrazu krásnej postavy zasväteného saleziána-koadjútora. Veríme, že má svoje miesto v nebi a že jeho život je pre nás príťažlivým príkladom života zasväteného človeka, kandidáta na svätosť.

Rodný dom

Výprava mladých slovenských saleziánskych misionárov s donom Ricaldonem. Prvý sprava brat Michal Čahoj

Michal Čahoj s Mons. Orestem Marengom a jeho sekretárom v roku 1962

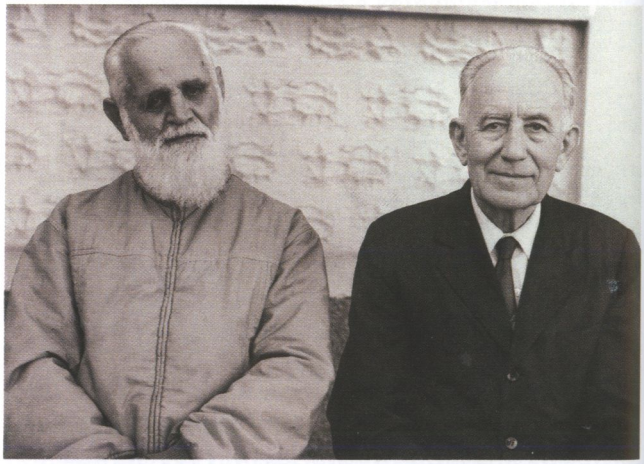

Michal Čahoj s Mons. Orestem Marengom o niekoľko rokov neskôr

Michal Čahoj (v druhom rade zdola, štvrtý sprava) so žiakmi v junioráte Savio v Shillongu

Michal Čahoj so žiakmi juniorátu Savio v Shillongu

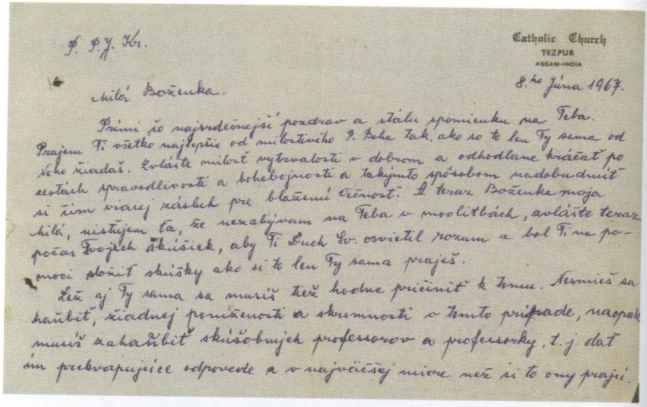

Ježiš Kristus.

Catholic Church
TEZPUR
ASSAM-INDIA

8.te júna 1967.

Milá Boženka.

Prijmi ze najvrelejší pozdrav a stálu spomienku na Teba.
Prajem Ti všetko najlepšie od milostivého Ježiška tak, ako so to len Ty sama od
Neho želadal. Kvitni milosť vytrvalosti v dobrom a odhodlane kráčať po
ceste spravodlivosti a bohabojnosti a takýmto spôsobom nadobudnúť
si čím viacej zásluh pre blaženú večnosť. A teraz Boženka moja
milá, ujujem ťa, že nezabývam na Teba v modlitbách, zvlášte teraz
počas Tvojich skúšiek, aby Ti Duch Svätý osvietil rozum a bol Ti na po-
moci dožiť skúšky ako si to len Ty sama praješ.

Veď aj Ty sama sa musíš tiež hodne pričiniť k tomu. Nemieš sa
hanbiť, žiadnej poníženosti a skromnosti v tomto prípade, naopak
musíš zahanbiť skúšobných professorov a professorky, t.j. dať
im prekvapujúce odpovede a v najväčšej miere než si to oni prajú.

musíš ich zahanbiť teraz, veď je to ozaj vhodná príležitosť.
A potom len mi už daj navedomie kolko si už dostala tých doktorátov aby som si vedel zaobstarať vhodné obálky na písanie Ti. Alebo Ti mám vždy písať list s dvoma obyčajnými obálkami t.j. na jednu meno a na druhú doktoráty? Daj mi na vedomie, žiadám s veľkou netrpezlivosťou.

Ty sa tu máme ako obyčajne, všetko prepeká aj trochu viac, než si tebe sami prajeme ši už za mrazná alebo prieme, a večer niečo neve-
sitelné, toľko veľiakého hmyzu, vetvíme ze vetkom ďaleko za chrptom. Každý tretí deň lietajú veľké mucky, viac menej ako Panbožkové kravičky, veľ čierné a tak odporne zapáchajú a všetko to lieta okolo elektrických žiarovíek, veľ keď prednú na zem, tak nemôžu lietať viac, len sa plazit. Pri každom svetle za dve hodiny ich spadne až 4-5 litrov, tohoto som ešte nevidel za celých 32½ roka, komáry sa už poníčajú den za im akosi tiež nechce, ktorých 10 pám Egypta podľa biblie. — Končím novou so srdečným pozdravom, ak Tebe tak aj Tvojim milovaným rodičom a celej našej milovanej rodine, odporúčam Vás všetkých Pánbohu aby mne za všetcia vzplek dostali do Neba a tam Ho chválili po celú Večnosť. Pozdrav Pa Boženka modli sa aj Ty za mňa aby som kráčal po ceste Pána a vytrval až do smrti. S Pánbohom Tvoj strýko Michal.

List Michala Čahoja neteri Boženke

Chatrč domorodcov

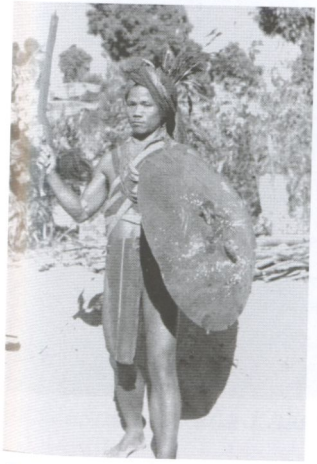

Bojovník kmeňa Khasi

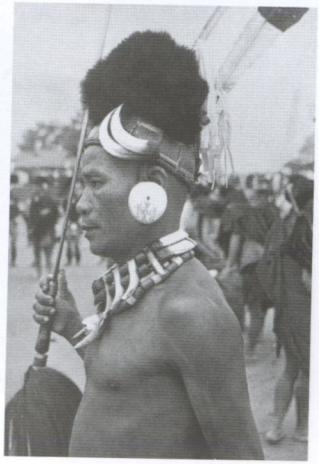

Bojovník kmeňa Naga

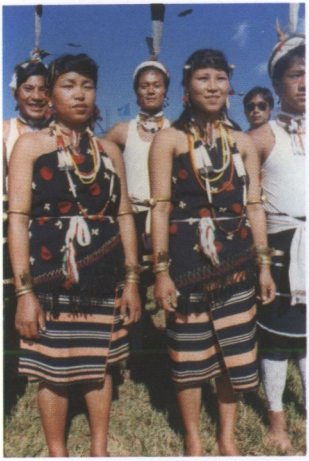

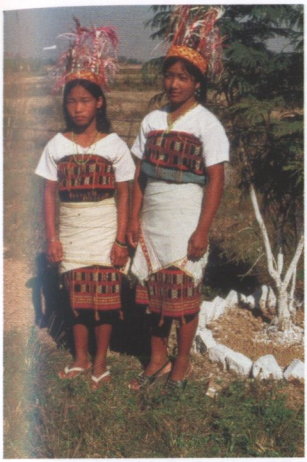

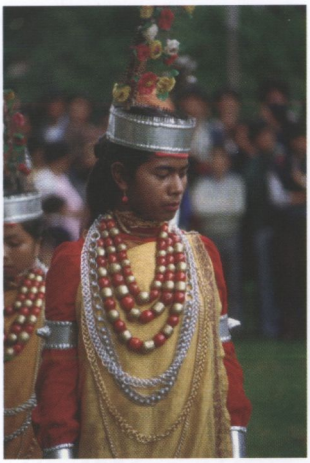

Príslušníci kmeňa Khasi pri rôznych udalostiach

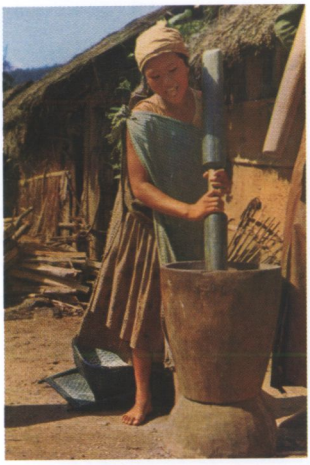

Domorodé ženy pri práci

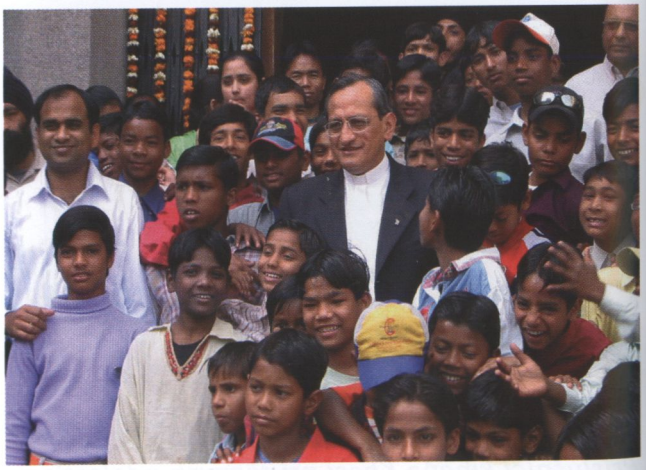

Ovocie práce Michala Čahoja. Súčasný nástupca dona Bosca don Pascual Chávez na návšteve juniorátu Savio v Shillongu

Svedectvá o živote Michala Čahoja

Na nasledujúcich stranách prinášame niekoľko autentických svedectiev ľudí, ktorí kráčali životom spolu s bratom Michalom Čahojom, a boli uverejnené v brožúrke vydanej 1. júla 1994 v Shillongu pri príležitosti jeho odchodu k Pánovi.

Reč rektora juniorátu Savio na pohrebe Michala Čahoja dňa 3. júla 1994

„Moji drahí spolubratia!

Veľký salezián odišiel do neba. Je veľkým preto, lebo Boha urobil veľkým vo svojom živote. Je veľkým, lebo v Pánových očiach bol ponížený. Je veľkým, lebo si vyvolil vec, na ktorej stojí život človeka a na ktorej najviac záleží – rozhodol sa pre Boha a jeho slávu.

‚Pre neho žiť bol Kristus a smrť zisk' (Flp 1, 21). Jeho jediným veľkým prianím bolo vytrvať až do konca a Pán bol s ním. Vernosť svojim záväzkom za každú cenu bola jeho prioritou, s ktorou nikdy nerobil kompromisy. ‚Len Pán bol jeho vodcom a žiaden iný boh nebol s ním' (Dt 32, 12).

‚A taká vzácna v Pánových očiach je jeho smrť, smrť jeho verného' (Ž 115, 15).

Nech nás inšpiruje jeho život jednoduchosti, skrytosti, hlbokej úcty a lásky k Bohu a jednoty s Bohom. Nech je pre nás príkladom, aby sme sa mu vyrovnali.

Láskavo si spomeň na juniorát Savio a na nás všetkých, ktorí tu pracujeme, aby sme chlapcom mohli účinne pomáhať ‚objaviť, prijať a rozvíjať dar laického, zasväteného alebo kňazského povolania pre dobro celej Cirkvi a saleziánskej rodiny'.

Tvoji v Pánovi života"

Fr. John Kalapuraputhenpura SDB

„Bol svätým rehoľníkom. Pracoval a modlil sa. Dokončil veci, ktoré sa iným nepodarilo urobiť. Nemôžem na neho zabudnúť. Nie pre prácu a službu, ktorú pre mňa vykonal počas tridsiatich piatich rokov, ktoré sme spolu strávili, ale pre jeho dobrý príklad. Bál sa jednej veci – urážky Pána Boha. Teraz je s Bohom."

Biskup Orestes Marengo – mnoho rokov bol jeho duchovným vodcom a sprievodcom v Sonade, v Dibrugarhu, Tezpure a Ture. Hovoril o ňom na pohrebe a nazýval ho „svojím bratom", brat Michal ho zase volal „môj biskup". V roku 2007 bol biskup Marengo vyhlásený za Božieho sluhu.

„Brat Michal bol dokonalý rehoľník. Sľuby zložil v roku svätorečenia svätého Jána Bosca a to ho podnecovalo, aby sa stal svätým saleziánom. Veľmi dob-

re rozumel mottu dona Bosca: práca a modlitba. Veľa vykonal, ale dôležitejšie ako činnosť bolo to, že vedel zosúladiť prácu s modlitbou. K iným mimoriadnym vlastnostiam patrilo jeho jemné svedomie a osobná chudoba. Áno, bol dokonalým rehoľníkom."

Fr. Paul Bernick

„Nábožný – zásadový – pracovitý."

Fr. Anthony Buccieri – prišiel do Indie spolu s bratom Michalom ako misionár a býval s ním v rôznych domoch.

„S Michalom som prišiel do kontaktu, keď som sa stal magistrom novicov v Shillongu. Predtým som bol v južnej Indii a nikdy som nespolupracoval so severnou oblasťou. To sú diaľky – diaľky prirodzené a tiež umelo vytvorené v dôsledku našich predsudkov, na ktoré sme my ľudia umelci. Do Madrasu som prišiel už v roku 1935. V roku 1946 tam vznikol ašpirantát a z neho sa vyvinulo šesť provincií, ktoré ešte aj dnes posielajú saleziánov do sveta.

S bratom Čahojom som sa stretol možno už v noviciáte v Hronskom Beňadiku, ale už si na to nespomínam. Bolo to v roku 1934. On potom odišiel do severnej Indie a do kontaktu sme prišli až v Shillongu.

Všetci ho mali radi, pretože to bol dobrý, vždy ochotný a citlivý koadjútor. Staral sa o našu komunitu, kde sme mali skoro päťdesiat novicov. Čahoj bol skromný a staral sa o celú tú rodinu ako o svoju. Bol

príkladom pre všetkých novicov. Ako prostý a úprimný brat stačil na všetko sám, bol naozaj pravou rukou našej kongregácie. Kiežby bolo viac takýchto saleziánov."

Ján Med SDB, Don Bosco School, Imphal, Manipur 2. mája 2008

„Môj prvý dojem z brata Michala po mojom príchode do Sonady v januári 1942 bol taký, že je to človek, ktorý vie privítať... Obdivoval som jeho pracovitého ducha, robil s veľkou radosťou. Brat Michal bol pre mňa opravdivým džentlmenom, zdvorilý, milý, vľúdny a vďačný. A tento dojem rokmi iba rástol. Jeho pozdrav znel úprimne a pravdivo, jeho úsmev bol nefalšovaný, jeho slová čisté, hlboké. Taký bol brat Michal."

Fr. Sylvanus Sngi Lyngdoh

„Brat Michal bol človek, ktorý pokročil v poznaní a v láske k Bohu, verný služobník, ktorého heslami boli odvaha, lojalita, vernosť, tvrdá a skromná práca, obeta, utrpenie a k tomu modlitba ako kľúč. Bol človekom, ktorý šiel životom bezúhonne, robil, čo bolo správne, a hovoril pravdu, úprimne zo srdca. Je naším hrdinom. Bol posadnutý Kristom... Všetci sme sa stali lepšími v jeho prítomnosti, preto, že sme ho poznali."

Fr. Joseph Thelekatt, provinciál

Korešpondencia

Najviac listov brata Michala sa zachovalo v rodine jeho synovca Jozefa Čahoja a vo farskej kronike obce Malá Hradná, kde podrobne opisuje život v Indii, rozširovanie saleziánskeho diela a drobné radosti i starosti, ktorými žila misia. V listoch sú zaznamenaní dobrodinci, slúženie svätých omší na úmysel slovenských veriacich a iné zaujímavosti zo života misionára. Príkladná je jeho starostlivosť o rodinu a láskavé povzbudzovanie tých, na ktorých nezabudol do posledného dychu – predovšetkým na synovca Jozefa a jeho manželku Hedvigu, na jeho deti a vnúčatá.

Opakovane ďakuje Bohu a dobrodincom, ktorých mal na zozname stoosemdesiatšesť, za finančné príspevky a materiálnu podporu, ale aj za modlitby a za dar svojho povolania. Na priblíženie obsahu listov uvádzame aspoň zopár výňatkov.

31. júla 1959 – k dvadsiatemu piatemu výročiu rehoľných sľubov

„Neviem si dosť oceniť dar a milosť svojho povolania, ktorým ma milostivý Boh obdaril, či už z mojej milovanej rodiny, obce, farnosti a slovenského kra-

ja vôbec. Ešte keď som sedával v malohradňanskej škole, sníval som o tom, že pôjdem do kláštora, potom do seminára v Nitre, do Močenku k misionárom a konečne na Spišskú Kapitulu do učiteľského ústavu. Z mojich plánov nič nebolo, všetky pokusy boli neúspešné. Zakotvil som v kováčskej dielni u pána Lexmana na Bobote, potom ako kováčsky tovariš na Morave. Čítaním brožúrok Světem mi znovu zažiarili povolania, až som sa našiel u saleziánov. Pamätám si, ako som s otcom v septembri 1932 pred odchodom kupoval v Bánovciach kufor. Otecko mi ukázal ten lepší so slovami: ‚Veď keby si možno šiel za more, aby ti vytrval. Vyber si ten lepší,' a zaplatil šesťdesiat korún. Aj teraz mi stekajú slzy, keď si spomeniem na túto udalosť. Som nadovšetko povďačný Pánu Bohu a vážim si moje vznešené povolanie. Chcem vytrvať vo vernosti napriek všetkým protivenstvám a oduševnene kráčať ako pozemský pútnik, a tak šťastlivo zakotviť v nebeskej blaženosti...

K môjmu zdraviu: pokrivkávam na liekoch, mám bolesti zubov, stále som málokrvný a mám vnútorné bolesti. Ale pracujem, ako sa dá, a Boh mi pomáha."

1971 – byť povolaný

„Dosiahnutie môjho povolania je veľký Boží dar. Každý deň úprimne prosím Pána Boha za moju vytrvalosť až do smrti a ochotu pniť Božiu vôľu. Keď sa

mi kvôli nalomenému zdraviu nedá utekať, aspoň pokrivkávam a pritom velebím Boha.“

20. septembra 1975 – návšteva Lúrd

Autobusom vycestoval z Ríma a 28. septembra 1975 sa vracal späť. V liste podrobne opisuje, aké miesta navštívil a ako prežíval túto púť – v modlitbe, v pokore (svätá spoveď) a tichu po celý týždeň myslel na všetkých, ktorí mu sprostredkovali dar povolania, i na tých, medzi ktorými teraz pôsobí v Indii. Dojímavo vykresľuje večernú procesiu so sviečkami i poklonu Najsvätejšej sviatosti. Na konci listu spísal všetky významné udalosti, ktoré sa viažu k zjaveniu v Lurdoch, spolu s výstavbou kostola, nemocnice a rôznych slávností. Na záver pripísal: *„22. – 25. septembra 1975 – prekvapujúca a neočakávaná púť brata Michala Čahoja SDB – misionára z Indie.“*

Zaznačil si aj slová Panny Márie, ktoré povedala Bernadete: *„Ja nesľubujem šťastie na tomto svete.“* A k tomu dodáva: *„Ťažké roky začiatkov v Indii, štyrikrát na operačnom stole, trikrát vyháňaný z misie, osemnásť mesiacov neistoty a ďalšie trápenia tohto života.“*

4. januára 1976 – tragédia, za ktorú môžu slony

„Cestou z misijnej stanice, ktorá je od nás vzdialená stodvanásť kilometrov, sme zažili nezvyčajnú príhodu. Keď sme sa vracali domov na fiatke, odletelo nám predné koleso, a tak sme sa pustili domov peši (mali sme pred sebou ešte tridsať kilometrov). Po troch kilometroch sme natrafili na osadu, kde sme sa išli občerstviť. Ľudia nám povedali, že sme zastali neďaleko križovatky, na ktorej sa prednedávnom stala tragédia – hladné slony napadli auto, zabili šoféra a ostatných museli odviezť do nemocnice."

8. apríla 1981 – príhoda žiakov zo školy

„Dvaja bratia šli po vyučovaní poľovať na vtáky, ktoré sedeli na streche školy. Jeden chlapec na ne namieril prakom. Vtáky uleteli, ale on nechtiac rozbil okno na škole. Keď jeho brat videl, že je to okno v jeho triede, tak sa nahneval, že ho nielen vyhrešil, ale na oplátku namieril na okno v jeho triede a vybil ho. Brat, ktorý vystrelil prvý, sa rozhneval a znovu namieril na ďalšie okno v triede, kde sedával jeho brat. A tak to šlo dokola, až kým nerozbili všetky okná. Potom sa vrátili domov a každý obhajoval svoju spravodlivosť. Okná v triedach popadali kvôli ich pomste. Problém pre právnika: kto z týchto dvoch bratov mal pravdu?"

1. decembra 1982 – don Med o výchove

„Pamätám si, ako mi dôstojný pán Ján Med, v tom čase direktor a magister novicov, povedal, že vychovávať neznamená dávať všetko a dovoľovať novicom všetko. A je to tak, lebo základy života si nesieme z mladosti. Ľudia sa riadia podľa vlastného rozumu, ale ja si myslím, že by sa mali riadiť Božou vôľou."

8. septembra 1983 – spomienky na dospievanie

„Na pani Lexmanovú mám tie najlepšie spomienky. Bola mi druhou matkou po celé tri roky, keď som sa u nich učil za kováča. Panna Mária mi vyprosila od Pána Ježiša, aby som ho nasledoval v reholnom povolaní. To dozrelo v čase, keď som ako kováčsky tovariš vo Vizoviciach peši šliapal stošestnásť kilometrov (vzdialenosť od Ruskoviec). Prešiel som to za sedemnásť-osemnásť hodín nevediac, kam vlastne idem, ako náš praotec Abrahám..."

1985 – prekážky sú na prekonávanie

„Zostal som v saleziánskom dome sám, jediný Európan. Všetci odišli, niektorí nevydržali a opustili saleziánov. Sú tu teda len domorodci, ale cítim sa me-

dzi nimi ako v rodine medzi svojimi. Keď mám čas, prekladám z taliančiny do angličtiny. Rád by som niečo preložil aj z angličtiny do slovenčiny, ale nemám čas... Ani zdravie nie je najlepšie. Pobolieva ma srdce, kĺby, chrbtica. Zistili mi cukrovku a na pravé ucho dobre nepočujem. Prijímam to ako trpezlivý Jób."

4. februára 1986 – návšteva Svätého Otca

„Do Shillongu zavítal Svätý Otec Ján Pavol II. a v Indii pobudol desať dní. Bola to mimoriadna udalosť, na letisku ho privítali všetci ministri aj gubernátor mesta. Slávnostné zhromaždenie ľudí sa konalo na rozsiahlom ihrisku Golfling vo farnosti Marolai. Svätú omšu slúžil Svätý Otec s tromi kardinálmi a dvadsiatimi dvoma biskupmi a zúčastnilo sa na nej tristotisíc veriacich aj nekatolíci. Sväté prijímanie rozdávalo štyristo kňazov. Z ôsmich diecéz prišlo vyše deväťdesiat autobusov. Pricestoval aj slovenský kardinál Jozef Tomko, ktorý si dal po svätej omši zavolať brata Michala na rozhovor. Takú slávnosť ešte India nevidela. Pred príchodom síce bolo trochu živo, lebo niektorí hinduisti začali šarapatiť, ale polícia ich vzala ‚na oddych'."

30. januára 1991 – stručne o sebe

„Dostal som ponuku, aby som o sebe napísal životopis. Nechce sa mi písať, nechcem byť veliká̆šsky, a zase rád by som napísal pravdu... Viem iba, že dosiahnutie môjho povolania je veľký Boží zázrak a neuveriteľná Božia milosť. Od roku 1990 mám veľmi zlé zdravie, bol som operovaný na žalúdok, na žlčník, nemám jednu ľadvinu a na tú druhú sa liečim. Podchvíľou som v nemocnici kvôli srdcu.“

Dátumy zo života Michala Čahoja

19. november 1911. Narodil sa v Ruskovciach.

September 1932. Vstúpil k saleziánom.

31. júl 1934. Prvé rehoľné sľuby v Hronskom Beňadiku.

Október 1934. Odchod na misie po trase Rím – Turín – India.

8. december 1934. Pristátie v Kalkate.

1934 – 1938. Hospodárom v Shillongu.

31. júl 1937. Večné sľuby v Bandeli Church v Assáme, India.

1938 – 1948. Hospodárom v Sonade.

1948 – 1951. V Kolégiu Najsvätejšieho Srdca v Shillongu.

1952 – 1965. „Factotum" v Bandeli v Dibrugarhu.

1965 – 1970. Staviteľom v Tezpure.

1970 – 1975. V Schillongu.

1975 – 1976. V Ture.

1976 –1983. V noviciáte v Sunnyside v Shillongu.

1984 – 1987. V Ture.

1987 – 1994. V junioráte Savio v Shillongu.

1. júl 1994. Zomiera v nemocnici Nazaret v meste Shillong v Indii.

Pôvod Michala Čahoja

Pochádzal z roľníckej rodiny, rodičia boli súkromne hospodáriaci roľníci.

Matka. Mária, rodená Michaličková z Bobota, zomrela ako osemdesiatosemročná doopatrovaná v rodine syna Jána a jeho manželky Alžbety.

Otec. Vavrinec zomrel ako šesťdesiatosemročný.

Súrodenci. Jozef, Mária, Michal (zomrel krátko po narodení), Ján, Michal. Medzi prvým a najmladším súrodencom bol rozdiel dvanásť rokov.

Vzdelanie. Doma absolvoval základnú školu a tri meštianky, neskôr sa vyučil za kováča v Bobote. V Indii získal stavbárske vzdelanie.

Saleziánsky región Južná Ázia

Na záver predstavíme slovenskej verejnosti dnešnú podobu saleziánskeho diela v Indii, ako ju opísal don Pascual Chávez Villanueva, hlavný predstavený saleziánskej kongregácie, vo svojom liste zo septembra 2006 (ACG 395). Aj keď tu prezentujeme kusé a meniace sa fakty, napĺňa nás radosť z toho, ako rastie Božie dielo v juhovýchodnej Ázii. Aj týmto vyjadrujeme vďačnosť Bohu za pekný, obetavý a plodný ži-

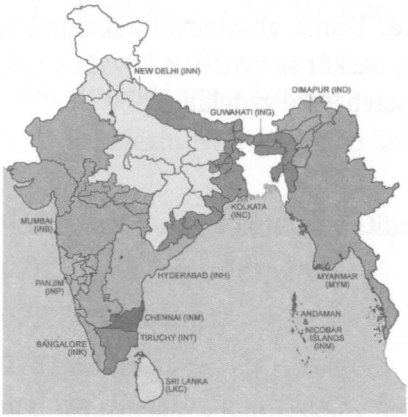

INB – Bombaj (Mumbai)
INC – Kalkata (Calcutta)
IND – Dimapur
ING – Guwahati
INK – Bangalúr
INH – Hyderabad
INM – Chennai (Madras)
INN – Nové Dillí
INP – Panjim
INT – Tiruchi
LKC – Srí Lanka
MYM – Mjanmarsko (Barma)

vot nášho rodáka, ktorý strávil v službe evanjelizácie Indie.

Situácia v Indii

India je dnes najväčšou demokratickou krajinou na svete. Druhý najľudnatejší štát sveta (počet obyvateľov prevýšil miliardu) tvorí 80,5 % hinduistov, 13,4 % moslimov a 2,3 % kresťanov. Vnútri krajiny existujú enormné rozdiely medzi chudobnými a bohatými. Len asi 60 % ľudí vie čítať a písať, najrozšírenejšia pôvodná reč je hindčina, ale pre fungovanie štátu najlepšie slúži angličtina, ktorá sa tiež považuje za národný jazyk. Okrem toho existuje ešte štrnásť oficiálnych jazykov, každý s vlastným písmom, a asi dvesto neoficiálnych, a to ešte nehovoríme o dialektoch. India je skutočnou mozaikou jazykov, kultúr a tradícií, ktoré sú na jednej strane obrovskou komplexnou masou, ale aj veľkým a zaujímavým bohatstvom. Keď toto všetko zvážime, malo by sa, tak ako v niektorých jazykoch, hovoriť o Indiách a nie o Indii.

V ostatnom desaťročí globalizácia vo veľkej miere zasiahla aj Indiu, ktorá sa chce stať ekonomickou superveľmocou budúcich desaťročí. To je sprevádzané všetkými možnými negatívnymi javmi, ako je konzumizmus, materializmus a čoraz väčší nárast rozdielu medzi majetnými a chudobnými. Obyvateľstvo Indie sa ešte stále v prevažnej miere zaoberá poľnohospo-

dárstvom, aj keď nastáva prudký rozvoj priemyslu a vzniká potreba moderných služieb, ktoré živia ekonomický rast. India je schopná využívať veľký potenciál vzdelaných a kompetentných ľudí s dobrou znalosťou angličtiny, prudko sa rozvíja aj potenciál vo výrobe počítačového softvéru. Enormná populácia, ktorá stále rastie, je zároveň veľkou zásobárňou ľudských zdrojov. Na druhej strane má aj svoje tienisté stránky v podobe naliehavých sociálnych a ekonomických problémov, ktoré sa stávajú ešte ťažšími v kombinácii s rozšíreným systémom kást, uznávaných najmä na vidieku.

V Indii sa nachádza dvadsaťštyri miliónov kresťanov, ktorí tvoria 2,3 % obyvateľstva, pričom katolíkov je 1,98 %. Je tu 21 931 kňazov (12 207 diecéznych a 9 724 rehoľných), 102 100 zasvätených osôb (12 800 mužov a 89 300 žien). 68 % kléru a rehoľníkov pochádza z juhu krajiny (štáty Kerala, Tamil Nadu, Mangalúr a Goa). Niektoré diecézy Sýrsko-malabarskej cirkvi v Kerale majú vysoké percento katolíkov (Palai v Kerale má 50,64 % katolíkov), zatiaľ čo diecézy na severe Indie majú menej ako 0,02 % katolíkov.

Rýchly rozvoj kongregácie

V roku 1923 vznikla v Indii vizitatória so sídlom v Shillongu. Provinciou sa stala 28. mája 1926 a jej patrónom je svätý apoštol Tomáš. 24. januára 1934

sa rozdelila na dve: provincia na severe, ktorej patrónom sa stal don Bosco a sídlo mala v Shillongu, ale neskôr sa presťahovalo do Kalkaty; a provincia na juhu pod patronátom svätého apoštola Tomáša, ktorá sídlila vo Vellore, neskôr sa presťahovalo do Madrasu, dnes známeho ako Chennai.

17. októbra 1959 sa od severnej provincie oddelila provincia Guwahati, ktorá mala za patrónku Pannu Máriu Pomocnicu. 31. januára 1972 bola zriadená Provincia svätého Františka Xaverského, ktorá vznikla z bývalej vizitatórie v Bombaji. 19. marca 1979 sa od provincie v Chennai oddelila Provincia svätého Jozefa v Bangalúre. 24. januára 1997 bola kanonicky zriadená provincia v Novom Dillí a jej patrónom sa stal Ježiš, Dobrý pastier. 5. augusta 1999 sa provincia v Chennai ešte raz rozdelila – severná časť sa stala provinciou Našej Panej Spásy so sídlom v Tiruchi. A nakoniec v roku 2004 vznikli tri vizitatórie: 6. augusta v Mjanmarsku – oddelením od Kalkaty, s patrónkou Pannou Máriou Pomocnicou; 15. augusta sa oddelila od Chennai Srí Lanka, ktorá má za patróna svätého Jozefa; a 31. augusta to bol región Konkan, ktorého patrónom je blahoslavený Giuseppe Vaz.

Pôsobenie saleziánov v súčasnosti

Až do roku 2002 bol región Južná Ázia súčasťou regiónu Ázia, predtým regiónu Austráiia – Ázia. Keď-

že nastal prudký rast tohto regiónu čo do počtu saleziánov aj čo do počtu diel, 25. generálna kapitula ho rozdelila na dve časti: Východná Ázia a Oceánia a Južná Ázia. Južná Ázia dnes zahŕňa deväť provincií a vizitatóriu Konkan, ktorá sa nachádza v Indii, vizitatóriu Mjanmarsko a Srí Lanku, komunity pôsobiace na Andamanských ostrovoch (patria do provincie Chennai), saleziánov pôsobiacich v Nepále (patria pod provinciu Kalkata), v Jemene (patria pod provinciu Bangalúr) a v Kuvajte (patria do provincie Bombaj).

Dnes má tento región v deviatich provinciách a troch vizitatóriách zhruba 2 400 spolubratov a 170 novicov v 359 strediskách. Mnohí sú misionármi v rôznych častiach sveta, kde prinášajú evanjelium a saleziánsku duchovnosť.

Z 359 stredísk Južnej Ázie je 270 domov kanonicky zriadených a 89 pôsobísk je schválených, ale ešte nie sú kanonicky zriadené. V deviatich domoch sú zriadené noviciáty a desať ich slúži ako prednoviciát. Okrem toho sú tu štyri formačné komunity pre študentov teológie. V regióne sú piati arcibiskupi a šiesti saleziánski biskupi. Priemerný vek spolubratov je 40,3 rokov.

Saleziánska rodina

Ak chceme hovoriť o prítomnosti saleziánskej rodiny v tomto regióne, na prvom mieste musíme spo-

menúť dcéry Márie Pomocnice, ktoré pracovali a pracujú spolu so saleziánmi na rozvoji našej charizmy a saleziánskeho poslania. Počas druhej svetovej vojny sestry zažívali podobné ťažké časy ako saleziáni a týkali sa ich tie isté obmedzenia, ktoré zakazovali príchod misionárov zo zahraničia. Dnes v tejto oblasti pracuje 1 208 sestier a je tu 80 noviciek.

Bezprostredne po príchode do Tanjore saleziáni videli, že pri ich misionárskej práci je veľmi nevyhnutné spolupracovať s laikmi. Už počas prvých troch týždňov don Tomatis založil stredisko Združenia saleziánskych spolupracovníkov v Tanjore. Všade, kde v minulom storočí prišli saleziáni alebo dcéry Márie Pomocnice, s veľkým entuziazmom sa usilovali zakladať a formovať strediská spolupracovníkov. Osobitne po podnetoch na základe Druhého vatikánskeho koncilu (apoštolát laikov) a taktiež po opätovnom objavení pojmu saleziánska rodina, ktorý nanovo definovala Mimoriadna generálna kapitula Saleziánov dona Bosca v roku 1971, počet saleziánskych spolupracovníkov vzrástol. A nielen to. Čoraz viac začali chápať svoje saleziánske povolanie – nenahraditeľnú úlohu v saleziánskom poslaní a svoje miesto v saleziánskej rodine a v Cirkvi. Dnes v regióne existuje stotridsaťtri stredísk, v ktorých je 2 507 spolupracovníkov s prísľubom.

Misionárska práca

Jednou z charakteristík misionárskej práce v Indii bola formácia misionárov na mieste. Monsignorovi Mathiasovi veľmi záležalo na tom, aby mladých misionárov (prakticky po noviciáte, t. j. vo veku šestnásť až osemnásť rokov) posielali do Indie, kde by sa mohli formovať priamo na mieste svojho budúceho pôsobenia a zároveň spoznávať jazyk, zvyky i tradície miestneho obyvateľstva, ktorému majú slúžiť. Ich mladosť, energia a zápal im pomohli veľmi rýchlo sa prispôsobiť miestnym podmienkam a mnohí sa vďaka tomu stali ťahúňmi v dielach, kde pôsobili. Okrem snahy formovať misionárov na mieste sa saleziáni hneď od začiatku usilovali hľadať povolania medzi miestnym obyvateľstvom.

Toto odvážne rozhodnutie nerátať len s povolaniami z cudziny sa ukázalo ako veľmi múdre a prezieravé, lebo pripravilo saleziánov z Indie, ktorí rástli a pracovali po boku misionárov, aby postupne prebrali vedúce úlohy do svojich rúk. Vďaka tomu vo chvíli, keď kvôli vojne museli mnohí misionári odísť a keď sa po vyhlásení nezávislosti mohli len ťažko vrátiť späť, početné straty nepoložili saleziánske dielo na kolená.

Ďalšou črtou saleziánskej misionárskej práce v Indii bolo zakladanie misionárskych inštitútov sestier saleziánskymi biskupmi. Misionárky Panny Márie Pomocnice, Katechétky Nepoškvrnenej Panny Márie,

Sestry Navštívenia a iné skupiny nadšene pracovali pre mladé spoločenstvá, ktoré sa rodili na severovýchode krajiny. Katechizovali, poskytovali zdravotnícku starostlivosť a starali sa o ženy a deti. V saleziánskych dielach tak boli pre saleziánskych kňazov a koadjútorov nenahraditeľnou pomocou a svedectvom spolupráce.

Nemožno zabudnúť ani na početné množstvo laických misionárov – katechétov, ktorí napriek slabej vzdelanosti a výbave boli viditeľnou tvárou Cirkvi a nahrádzali saleziánov a sestry tam, kde sa mohli dostať len niekoľkokrát v roku. Každú nedeľu zhromažďovali ľudí na modlitby, katechizovali, navštevovali chorých, pripravovali veriacich na prijatie sviatostí, sprevádzali misionárov počas ich návštev, prekladali ich príhovory a vytvárali kontakty na nových miestach. Týmto jednoduchým a pokorným ľuďom sú misionárske diela vďačné za rozširovanie evanjelia v mnohých oblastiach.

Odkedy prví misionári na severe Indie prevzali dielo od salvatoriánov, keď bolo v Assáme 5 000 katolíkov, za osemdesiat rokov ich činnosti sa počet katolíkov zvýšil na 1,3 milióna.

Misionárske plody

Indickí saleziáni nasledujú vzor misionárov, ktorí k nim prišli z cudziny. Ich stratégiou bolo čo najskôr

vzbudiť domáce povolania (špeciálne sa o to zaslúžil don Carreno), a tak mnohí mladí z rôznych častí Indie vstúpili do saleziánskej spoločnosti a pokračovali v práci, ktorú začali misionári. Toto sa prejavilo aj ako veľmi prozreteľné v časoch, keď vláda zakázala vstup a pôsobenie cudzincov na území Indie. Keďže v krajine bol dostatok domácich povolaní, misijné úsilie nebolo zastavené. Indickí spolubratia pokračovali v rozvoji provincií s rovnakou horlivosťou a odvahou ako prví misionári.

Predstavení (cirkevní i saleziánski) našli indické povolania ako vhodné na prevzatie zodpovedností na úrovni diecéznej i provinciálnej. Dnes všetci desiati arcibiskupi a biskupi a tiež dvanásti predstavení saleziánskych provincií v Indii sú pôvodom z Indie. Podobne je to aj na úrovni miestnych komunít.

Iným veľmi pekným aspektom indickej reality je skutočnosť, že po desaťročiach, keď India prijala misionárov zo zahraničia, už tento región dokáže posielať svojich misionárov do iných krajín, a tak „splácať dlh" Cirkvi. Od roku 1980 odtiaľto odišlo mnoho misionárov do rôznych oblastí sveta, aby tam zasievali evanjelium a charizmu dona Bosca. Keď vtedajší hlavný predstavený saleziánov don Viganó vyhlásil pred dvadsiatimi piatimi rokmi Projekt Afrika, región Južná Ázia odpovedal na jeho výzvu veľmi veľkodušne. Východná Afrika, najprv ako delegatúra a potom ako provincia, mala vždy vo svojom čele saleziánov z Indie a dnes tam pracuje šesťdesiatpäť saleziánov z tej-

to krajiny. Ďalších šestnásť saleziánov z Indie pracuje v iných oblastiach Afriky, šestnásť v iných krajinách južnej Ázie, štyria v regióne Taliansko – Blízky východ a v Európe.

Výchovný systém

Saleziánsky apoštolát pre mládež v tomto regióne má rôzne podoby. Pokiaľ ide o výchovný systém v Indii, treba poznamenať, že kresťania sú zodpovední za 20 % základných výchovných inštitútov. Saleziáni zohrávajú významnú rolu vo výchovných snahách prostredníctvom svojich výchovných inštitúcií.

Prví misionári vzali poslanie evanjelizovať vážne, a tak ich misionárske dielo bolo vždy spojené so vzdelávaním. Pozornosť sa zameriavala na školy, základné a stredné, akademické a profesionálne, pretože základné vzdelanie bolo fundamentálnou potrebou mladých. Ale saleziáni čoskoro začali aj s univerzitnými kolégiami. Prvé univerzitné kolégium v kongregácii – St. Anthony's College – bolo otvorené v Shillongu v roku 1934. Dnes sa tento typ škôl nachádza aj v iných častiach regiónu. Teraz, keď sa základné vzdelanie stalo veľmi rozšíreným a prístupným, ukazuje sa väčšia potreba otvárať univerzitné strediská. Vo veľkých mestách je na našich školách taký nával žiadostí o kvalitné vzdelanie, že sa vyučuje na dve zmeny – ráno a poobede, univerzitné strediská sú

denné i večerné. V regióne Južná Ázia je celkový počet škôl a univerzitných kolégií 196 a celkový počet študentov v roku 2005 bol 230 375. Okrem toho sa pri týchto školách a kolégiách nachádza 241 internátov a ubytovní, ktoré ponúkajú ubytovanie pre viac ako 20 000 študentov.

Saleziánske vzdelávacie inštitúcie sú veľmi známe a vyhľadávané kvôli dobrej úrovni disciplíny, integrálnej výchove a vynikajúcim výsledkom. Ak je don Bosco všeobecne známy a uznávaný v celej Indii, je to aj dôsledok siete dobrých vzdelávacích inštitúcií, ktoré spravujú saleziáni v krajine.

Pomoc pri hľadaní zamestnania

Fakt nezamestnanosti patrí k vážnym problémom v Indii. Aj keď sa hovorí o ekonomickom *boome*, pracovných miest je veľmi málo a ťažko ich nájsť. Samotné vzdelanie nepripravuje ľudí na dôstojnú prácu, preto sú potrebné profesionálne a poľnohospodárske inštitúcie, aby v mladých rozvíjali potrebné schopnosti. Saleziáni tohto regiónu si zobrali tento problém k srdcu. Riadia 85 profesionálnych inštitúcií a dve poľnohospodárske inštitúcie, a tak slúžia celkovo 14 030 mladým. Medzi týmito inštitúciami sú univerzitné centrá inžinierskeho, informatického a iného rázu, ktoré ponúkajú technické a odborné vzdelanie a pripravujú kvalifikovanú pracovnú siluu. V obidvoch

týchto kategóriách sú popri inštitúciách, ktoré ponúkajú formálne vzdelanie, aj mnohé iné, zabezpečujúce študentom neformálne vzdelanie. Títo sa nejakým spôsobom rekvalifikujú pre prijatie do formálnych inštitúcií. Aj toto je významná pomoc pri znižovaní nezamestnanosti.

Apoštolát pre mladých

Vo všetkých provinciách regiónu je 168 denných a sviatočných oratórií, ktoré sa v regióne vo všeobecnosti nazývajú mládežnícke centrá a navštevuje ich takmer 60 000 mladých.

Za ostatné desaťročia však prešli spolubratia regiónu Južná Ázia kus cesty aj v snahe pomáhať mladým v nebezpečenstve (*Youth at Risk*). Spolubratia, ktorí sú zapojení do tejto činnosti, robia typický saleziánsky apoštolát a zaslúžia si všetku podporu, ocenenie a pomoc.

„Mladí v ohrození" (*Youth at Risk*) zahŕňajú rôzne skupiny mladých, či už chlapcov, alebo dievčatá. Prvú skupinu tvoria chlapci z ulice, ktorých je vo veľkých mestách Indie na tisíce. Mnohí z nich nemajú domov alebo rodičov, iní utekajú z domu a blúdia po mestách, denne sa živia jedlom, ktoré nájdu v odpadkových košoch, a niektorí pracujú ako nosiči batožín na železničných staniciach či na konečných staniciach autobusov. Keďže ich kontrolujú náčelníci

bandy, väčšie percento svojho denného zárobku sú nútení odovzdať práve im. Tých, čo zbierajú handry, často prenasleduje polícia a niekedy sú aj sexuálne zneužívaní dospelými osobami, zatiaľ čo dievčatá sú nútené k prostitúcii. Spávajú pod mostami, v nepoužívaných odpadových rúrach alebo v opustených chatrčiach.

Prácu v prospech chlapcov z ulice začala podnikavá skupina študentov teológie v Bangalúre v roku 1980. Dnes vzbudzuje nadšenie v srdciach saleziánov prakticky vo všetkých provinciách Indie. V niektorých provinciách regiónu sa saleziáni starajú aj o drogovo závislých, zvlášť mladých, a pomáhajú im zaradiť sa do spoločenského života. Niektorí členovia saleziánskej rodiny pomáhajú zachrániť dievčatá pred prostitúciou a ponúkajú asistenciu takzvaným *sex workers*. Veľmi významná na tomto poli je činnosť saleziánov na Srí Lanke, kde pomáhajú mladým obetiam sexuálneho turizmu – sexuálneho zneužívania zo strany cudzincov, ktorí prichádzajú na ostrov. Mnohí saleziáni a členovia saleziánskej rodiny sú kvalifikovaní na prácu s ohrozenou mládežou. Spolu je v regióne 207 centier, kde títo mladí nachádzajú každý deň ubytovanie alebo ktoré im slúžia ako centrá pomoci. Každý rok sa rôznym spôsobom pomôže asi 34 000 mladým z tejto kategórie.

Spoločenská komunikácia

Po nejakom čase pôsobenia saleziánov sa začali väčšie iniciatívy v spoločenskej komunikácii a otvorilo sa viacero tlačiarní: v Assáme (1922), v Tanjore (1924), v Kalkate (1925) a v Tirupatture (1948). Dnes sa v tomto regióne nachádza osem typografických centier, ktoré okrem dobrej literatúry vychovávajú aj pracovníkov pre profesionálnu tlač. Otvorenie kultúrneho centra Vaduthala v roku 1975 a katechetického strediska v Kalkate v roku 1977 dalo podnet k produkcii audiovizuálnych a iných katechetických pomôcok. Dnes v regióne funguje asi dvanásť vydavateľstiev, centier kultúry a komunikácie s rôznymi menami a v rôznych jazykoch, každá s osobitným zameraním: v provincii Bombaj sú dve centrá, v Kalkate jedno, Guwahati má tri, v Bangalúre sú dve, v Chennai dve a v Tiruchi jedno. Okrem publikovania kníh sa zameriavajú aj na časopisy, audiokazety a audiovizuálne pomôcky.

Príklad obrátenia

Špeciálnu zmienku si zaslúži misia v Arunachal, ktorá predstavuje veľkú zvláštnosť tejto misijnej oblasti. Arunachal Pradesh je jeden z indických štátov na krajnom severovýchode krajiny, na hraniciach s Čínou. Jeho obyvateľstvo žije kompletne v kme-

ňovom zriadení, storočia žilo v negramotnosti, v poverčivosti, v absolútnej chudobe, v zabudnutí a v izolácii, drvené nezdravými sociálnymi návykmi a odrezané od zvyšku sveta. Saleziáni zo severovýchodu im priniesli evanjelium a kresťanskú vieru, výchovu i vzdelanie. Vláda však zákonom zakázala, aby misionári mohli vstúpiť do Arunachal Pradesh, lebo chcela zachovať túto krajinu v jej pôvodnej forme, v nenarušenej pôvodnej kultúre. Evanjelizácia tejto krajiny sa začala v roku 1978, keď istý Wanglat Lowangcha, mladý náčelník jedného kmeňa, prišiel do Shillongu, aby našiel školu pre svojich synov a mladých ľudí zo svojho kmeňa. Stretol sa s donom Thomasom Menamparampilom (dnes arcibiskupom v Guwahati), ktorý mladíkov prijal veľmi láskavo, a priateľstvo, ktoré sa medzi nimi utvorilo, mu potom umožnilo navštíviť tieto kmene. Cestou sa jeho vozidlo uprostred noci zrazilo s vojenským džípom a don Thomas bol zranený. Liečil sa u mladého náčelníka a ten ho poprosil o krst pre seba i svoju rodinu. A tak sa skoro tragická noc premenila na začiatok slávnej epochy tohto národa.

Správa o tomto stretnutí a o tajnom krste náčelníka kmeňa sa rýchlo rozšírila po celej provincii Guwahati (dnes provincie Dimapur a Guwahati) a saleziáni otvorili brány svojich škôl mladým z kmeňa Arunachal. Keď sa vracali na prázdniny domov, ostatní príslušníci kmeňa boli prekvapení ich správaním a tým, čo vedia. A tak posielali stále ďalších na

vzdelanie k saleziánom a do katolíckych škôl. Napokon sa celý kmeň obrátil a prijal vieru. Sám Wanglat sa stal veľkým apoštolom a už rok po svojom krste pripravil šesťsto ľudí zo svojho kmeňa na prijatie tejto sviatosti. Vláda však zakázala vstup na toto územie monsignorovi Robertovi Kerkettovi, saleziánovi a biskupovi v jednej osobe, a iným cudzincom. Ale ľudia sa nevzdali a pre očakávaných misionárov si vymohli od vlády povolenie.

Čoraz viac mladých prichádzalo do škôl a stávali sa apoštolmi svojich vlastných doma. Dnes po dvadsiatich piatich rokoch je Cirkev v Arunachal Pradesh stabilizovaná, má dve diecézy a na čele jednej z nich stojí saleziánsky biskup. Výchova a vzdelanie boli silným momentom, ktorý tomuto národu umožnil prísť k svetlu.

Obsah

Úvod **5**
Splnenie veľkého sna 5
Začiatky kresťanstva v Indii 7
Srí Lanka 8
Saleziánske dejiny v regióne 8
Misionárska činnosť v prvej polovici dvadsiateho storočia 10
Zrodil sa pre nebo **13**
Ruskovce – rodná dedina 15
Odovzdávanie misijných krížov 19
India – nový domov 21
Príchod saleziánov a saleziánska provincia 22
Iný kraj, iný mrav 23
Legenda o kohútovi 24
Požiar v Shillongu 28
Odchovanci tekvicovej diéty 30
Život misionára 30
„Som naozajstný Slovák!“ 32
Staviteľ v Indii 34
Na cestách s Bohom 37
Duchovný život 38
Patrón východných misií 39
Dovolenka na Slovensku 40
Nové pôsobisko v Tezpure 41
Nepokoje vo vláde 42

Biskupstvo v Ture 43
Nie každé nešťastie je človekovi na škodu 44
Päťdesiat rokov rehoľníkom 46
Mojich sedemdesiatpäť rokov 47
Ďalšie jubileá a výročia 49
Dobrodinci 52
Posledné roky v Indii 53
Záver 54
Doslov 55

Svedectvá o živote Michala Čahoja 65

Korešpondencia 69

Dátumy zo života Michala Čahoja 76

Pôvod Michala Čahoja 77

Saleziánsky región Južná Ázia 78

Judita Štempelová

Michal Čahoj

Misionár v Indii

Vydalo vydavateľstvo DON BOSCO,
Miletičova 7, 821 08 Bratislava 2,
v roku 2008 ako svoju 253. publikáciu.

www.donbosco.sk
donbosco@donbosco.sk

Zodpovedná redaktorka Adriana Reguliová
Návrh obálky a grafická úprava Juraj Martiška
Sadzba vydavateľstvo Don Bosco
Tlač Koldo, Senec

ISBN 978-80-8074-079-5

Keď mal don Bosco v noci z 9. na 10. apríla 1886 v Barcelone misionársky sen, Učiteľka, ktorá ho vo sne sprevádzala, mu ukázala krajiny od Južnej Ameriky po Áziu, kde raz majú pôsobiť saleziánski misionári. Jednou z týchto krajín bola aj India, dnes druhý najľudnatejší štát sveta, kde sa kresťanstvo dostalo už v 1. storočí. Ale až príchodom svätého Františka Xaverského a jezuitov v 16. storočí zažilo skutočný rozlet.

Misionárska práca sa často mylne chápe ako práca kňaza v ktorejkoľvek známej farnosti. Životopisná črta „nekňaza" nás však presvedčí, že misie sa budujú tak duchovne, ako aj holými rukami. Brat Michal Čahoj (1911 – 1994), ktorý sa stal saleziánom v roku svätorečenia Jána Bosca, do bodky naplnil slová zakladateľa ďaleko od domova – v Indii.

ISBN 978-80-8074-079-5

9 788080 740795

www.donbosco.sk